Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 25 сентябрь
СЕШАНБА
№ 219 (5.012).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

СИЗГА ҲАҚ ТЎЛАШАЯПТИМИ?

Пахта хом ашёси харид нархининг пастлиги нафақат энг ўткир социал-иқтисодий, балки сиёсий муаммо ҳамдир. Бу ҳақда ҳатто КПСС Марказий Комитети пленумида айтиб ўтилди. Қувончлиси шуки, сўнгги йилларда мазкур муаммони ҳал этиш йўлида сезиларли силжиш бўлаётгани кўзга ташланмоқда. Мамлакатда молиявий-иқтисодий вазият мураккаб бўлишига қарамай, СССР Министрлар Кенгаши 1989 йил 20 сентябрда 1990 йилдан бошлаб пахтанинг харид нархини янада оширишга қарор қилгани шундан далолат беради. 757-рақамли бу ҳужжатга биноан жорий йилда бир тонна I ва II нав оқ олтинга қўшимча 210, III нав хом ашёга 120 сўм тўланади. Шунга мувофиқ шунча миқдордаги I ва II нав пахтанинг харид нархи 1.060 сўмни, III навники 700, IV навники эса 380 сўмни ташкил этади. Натижада хўжаликлар шу йилнинг ўзида 850 миллион сўмдан зиёд қўшимча даромад оладилар.

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашининг 1989 йил 23 декабрдаги 400-сонли фармойишига кўра, бу даромаднинг 70 фоизи теримчилар ва механизаторлар меҳнати учун тўланади. Қолган маблағдан шифохоналар, маданият уйлари, мактаблар ва болалар боғчалари, уй-жойлар, дўконлар, йўллар қурилишида фойдаланилади.

Юқорида қайд этилган тадбирларда кўзда тутилган биринчи галдаги вазифа деҳқонларнинг моддий манфаатдорлигини ошириш, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитини яхшилашдан иборатдир.

Фақат шугина эмас, Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгаши яқинда «1990 йилги пахта ҳосилини ўз вақтида ҳамда сифатли йиғиштириб олишда колхозчилар ва совхоз ишчиларининг моддий манфаатдорлигини оширишга ойд тадбирлар тўғрисида» қарор қабул қилди. Унда машинада терилган бир тонна пахта учун 10 сўм, қўлда терилган бир килограмм кондицион пахта учун 25 тийин тўлаш тавсия этилди. Меҳнатга шу тарзда ҳақ тўланганда, аниқроғи, ялпи ҳосилнинг 60 фоизи машиналарда йиғиб териб олинганда хўжаликлар қиладиган қўшимча харажат 298 миллион сўмни ташкил этади. Бу пахта харид нархининг оширилишидан келадиган даромаднинг 34 фоизига тенг.

Харажат шу даражадан ошиб кетмаслиги учун хўжаликлар аввало хом ашёни ўз кучлари билан, ҳашарчиларсиз йиғиштириб олишлари керак. Агар йиғим-теримга ташқаридан ёрдамчилар жалб этилган тақдирда мавжуд тартибга мувофиқ колхоз ёки совхоз уларга ойлик машинини 50 фоизини тўлайди, транспорт ва бошқа харажатларни ҳам ўз зиммасига олади. Иккинчидан, ялпи ҳосилнинг камида 85 фоизи (1989 йилда бу кўрсаткич 77,4 фоиз бўлган) биринчи ва иккинчи навларга топширилса, тўртинчи нав ҳажми эса 50 фоиз камайтирилса, қўшимча даромад бултургига нисбатан 190 миллион кўп бўлиши мумкин. Бошқача айтганда, юқори навга сотилган ҳар фоиз хўжаликларга 25 миллион сўм наф келтиради. Булар пахтанинг харид нархига устама ҳақ тўлашдан олинадиган 850 миллион сўмдан зиёд маблағга қўшилса, колхоз ва совхозларнинг жорий йилдаги қўшимча даромади 1 миллиард 50 миллион сўмдан ортади. Шундан жамики харажат чиқариб ташланганда соф фойда 450—500 миллион сўмни ташкил этади. Бу ҳол иқтисодиётни бирмунча яхшилаш имконини беради.

Кўриниб турибдики, йиғим-терим даврида янги тартибда меҳнатга ҳақ тўлаш туфайли теримчилар ва механизаторларга 298 миллион сўм сарфланган тақдирда ҳам хўжаликлар ҳеч нарса ютқазмайдилар, балки пахта сифатини яхшилаш, ортиқча харажатларни қисқартириш ҳисобига ўз даромадларини ошириб борадилар. Муҳими — машинада терилган ҳар тонна пахта учун 10 сўм, қўлда саранжомланган бир килограмм пахта учун 25 тийиндан ҳақ беришнинг жорий этилиши суръатга суръат қўшиб, ғалаба манзилини яқинлаштиради, хом ашё сифати юқори бўлишини таъминлайди, жамоа, оила ва ижара пудратида ишловчиларнинг моддий манфаатдорликларини оширади. Аслида жумҳурият ҳукумати қароридан кўзда тутилган асосий мақсад шу.

Бироқ, афсуски, бундай ҳисоб-китобнинг мағзини чақиб кўрмаган айрим хўжаликларнинг раҳбарлари пулни иқтисод қиламан деб, теримчиларнинг манфаатларини чеклаб қўймоқдалар. Масалан, Андижон вилоятининг Хўжаобод районидаги «Ленинград», Фарғона вилоятининг Риштон районидаги Куйбишев номли жамоа хўжаликлари ва «Ўриксор» давлат хўжалигида терилган ҳар килограмм пахтага 15—20 тийиндан ҳақ тўланмоқда.

Хўжаликларнинг иқтисодчилари, ҳисоб-китоб ходимлари хом ашёни юқори навларга сотишдан тушадиган қўшимча маблағни, унинг иш ҳақи учун белгиланган миқдорини аниқлаб, бу ҳақда йиғим-теримга алоқадор барча колхозчилар, ишчилар, хизматчиларга тушунтиришлари керак.

Ҳ. МУҲИДДИНОВ,
Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети молия-иқтисод бош бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

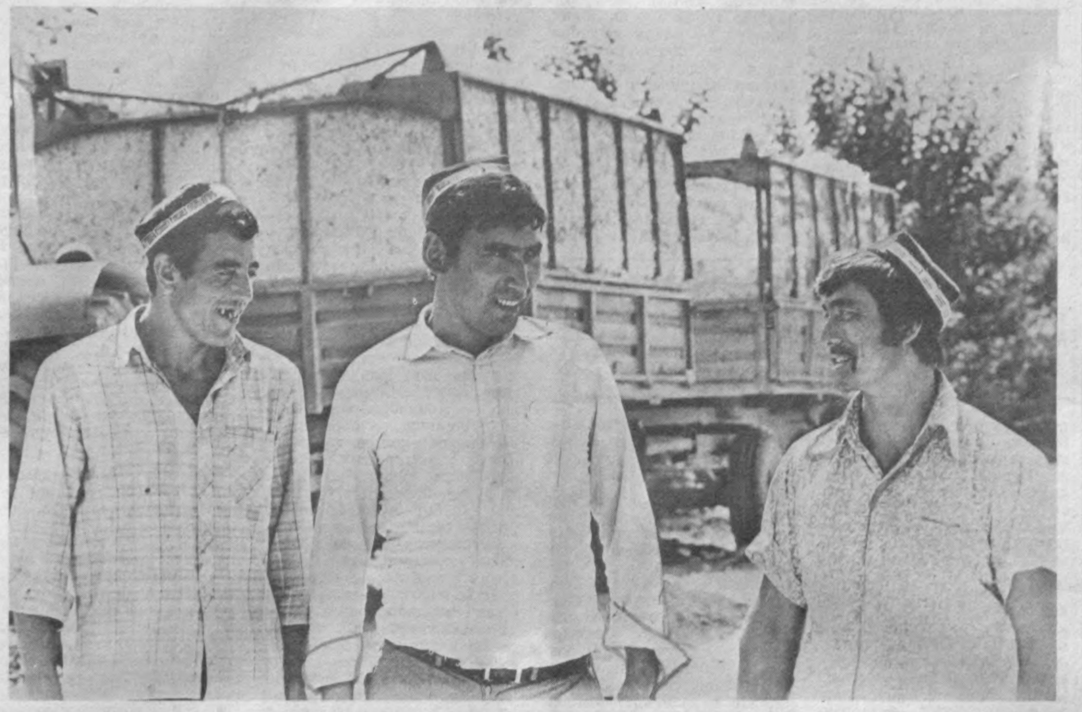

Езёвон районидаги З. Ғаниева номли давлат хўжалиги деҳқонлари ижара усулида меҳнат қилмоқдалар. Ҳар бригадада бир неча оилавий звено бўлиб, уларнинг тасаррufида 5—6 гектардан майдон бор. Бу жамоалар жами пайкалда мўл жалдаги ҳосилни етиштириш мақсадида баҳордан бошлаб ҳозирга қадар астойдил тер тўкдилар. Натижа эса қувончли. Маҳмуджон Қурбонов ва Маъмуржон Маҳсумов бошлиқ звенолар йилни режани биринчилар қаторида уддаладилар. Бугун эса яна олтита жамоа дастлабки марранн забт этди.

СУРАТЛАРДА: 1. Бригада бошлиғи А. Абдуллаев (ўртада) пешқадам звено бошлиқлари М. Маҳсумов ва М. Қурбонов билан суҳбатлашмоқда. 2. Машина терими пайти.

Ш. АЛИМОВ олган суратлар. (ЎзТАГ).

ХИРМОНГА БАРАКА!

Жумҳурият вилоятларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 24 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Режага нисбатан фоиз ҳисобида)

Вилоятлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
Хоразм	3,91	57,61	2,98	24,57
Фарғона	3,77	45,01	3,08	17,04
Сурхондарё	3,94	37,34	5,43	32,42
Бухоро	3,94	35,58	2,77	10,43
Андижон	4,67	34,87	4,52	17,94
ҚҚАССР	3,81	33,61	4,24	31,77
Қашқадарё	3,80	31,49	4,42	23,31
Самарқанд	4,04	28,73	4,29	23,38
Наманган	3,20	24,64	2,43	7,83
Жиззах	2,29	11,53	2,56	10,89
Тошкент	1,70	9,64	1,43	4,62
Сирдарё	2,21	8,74	2,32	7,25
Жумҳурият бўйича:	3,50	30,54	3,35	17,18
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Наманган	3,84	52,49	—	—
Сурхондарё	4,23	32,49	5,45	23,90
Бухоро	2,43	18,29	—	—
Қашқадарё	0,85	6,31	1,80	5,60
Жумҳурият бўйича:	3,01	23,26	4,82	20,78

КПСС АЪЗОЛАРИ БЎЛГАН ДЕПУТАТЛАР УЧРАШУВИ

Кремлда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоларининг коммунистлар — СССР халқ депутатлари билан учрашуви бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитетининг навбатдаги пленумига тайёргарлик, СССР Олий Советининг тўртинчи сессиясида қабул қилиш режалаштирилаётган қонун лойиҳаларига партиянинг муносабати, унинг иқтисодий ўзгаришларда иштироки, шунингдек бозор муносабатларига ўтиш муаммолари тўғрисида гаплашиб олинди.

СССР халқ депутатлари партияни БОТИНАН ривожлантириш ва бошқариш вазифалари қандай бажарилаётгани, партиянинг у ёки бу принципиал масалалар хусусида тутган йўли тўғрисидаги маълумотлардан олиш учун КПСС Марказий Комитети вакиллари билан мунтазам алоқада бўлиш зарурлиги тўғрисида истак билдирдилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети котиби О. С. Шениннинг ўз нутқида Марказий Комитет халқ депутатлари билан сайловчилар билан шундай учрашувларга тайёр эканини, сайловчиларнинг манфаатлари, ҳоҳиш-талаблари уларни СССР Олий Советига сайлаб қўйган вакиллар фаолиятида устун ўрин тутиши кераклигини таъкидлади. (ТАСС).

МЎТТИХОН ВОРИСЛАРИ

Марҳаматга тушса йўлим,
Яйраб кетар ташна дилим.
Чаноқларга тегса қўлим,
Мўттихонни сўроқлайман.

Ҳар гал шу районга йўл олганимда негадир мағрур ва масрур теримчи, марҳума Мўттихон Жумабоева хаёлимдан ўтаверади. Унинг нозик қўллари дунёга келиб, чаноқларда бошқа нарсани кўрмагандай. Лекин ўша қўллар узоқ йиллар мобайнида Марҳамат донғини таратган, йигирма тоннадан оширйб пахта териб, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига мушарраф бўлган эди. Мана қирқ йилдирки, Мўттихон опа забт этган чўққи ўз эгасини тополмайди. Лекин бир нарса ҳақиқат: Марҳаматда қаҳрамон издошлари жуда кўп. Улар, гарчи она рекордини такрорлай олишмаётган бўлсалар-да, унинг фидойилик йўлини давом эттирмоқдалар.

Куйбишев номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси Муҳаббатхон Ғуломова билан суҳбатимиз ҳам дастлаб Мўттихон опа издошлари хусусида борди.

— 23 та бригаданинг ҳар бирида кўпмингкилограммчиларимиз бор. Истасангиз Неъматжон Оқбўтаев, ҳоҳласангиз Маъруфжон Ашуров ёки бўлмаса Равшанбек Болтабоев бошлиқ бригадаларга боринг. Теримчиларимиз шижоати баланд, — деди у ғурурланиб.

Мен Равшанбек Болтабоев бригадасини танладим. Кўёш секин-аста қиздирмоқда. Андижон — Аравон йўлининг кунчиқар томонидаги пахтазорга буриламан. Асфальт йўлга ёндаш далада теримчилар гавжум. Тракторга тиркаладиган аравага тарозини осиб қўйиб, шу ерни ўзида дафтар варақлаётган йигитни суҳбатга тортдим. У ўзини бригада ҳисобчиси Тоштемир Эргашев деб таништирди. Тоштемир менга теримчилар ёнига бошларкан, йўл-йўлакай жамоа ҳаёти ҳақида ахборот берди:

— Пахта майдонимиз 46 гектар. Пудрат усулида иш юритаяпмиз. 50 нафар колхозчи бор. Ҳар гектар ердан 28,5 центнердан ҳосил олишимиз керак. Теримни бошлаганимизга ўн кундан ошди.

— Кеча неча фоиз пахта топширдингиз?

— Тўрт фоиз.

— Бу суръатни неча кун ушлаб туриш мумкин?

— Ҳисобимиз бўйича 10 кун. Унгача режа 50 фоиздан ортади.

— Демак, ўнинчи-ўн бешинчи октябргача топшириқни бажарар экансиз-да?

— Мақсадимиз шундай, — у теримчиларга ишора қилиб тушунтира кетди.— Танишинг, Келсинхон Аҳмедова. Кеча 160 килограмм пахта терди. Ҳув анави теримчимиз — Шарофатхон Солиева. У ҳам кунига этакдан 150—155 килограмм дурдона тўкмоқда.

Тоштемир чеварлар билан таништиришда давом этади: Холисхон Алиева, Сабохон Болтабоева...

— Тўрталаси бугун кўрсаткични 180 килограммдан оширишди. Ҳозиргача 40—50 килограммдан пахта топширишди. Бошқалар ҳам бўш келишмаётир. Тўрт фоиз хом ашё тайёрлашнинг ўзи бўладими?

Қордай кўзни қамаштирувчи эгатларнинг адоғи кўринмайди. Чаноқларга чаққон бориб-келаётган заҳматкаш қўллар бир зум хаёлингизни ўғирлайди. Ўзбекнинг иши мана шунақа машаққатли ва оғир. Этаклардан оқ булут тошиб чиқаётгандай. Теримчилар тўплаганини зумда элга ечиб қўйишадида, янгисини тутишади. Уларнинг маҳоратига қойил қоласан, киши. Бехтиёр Мўттихон Жумабоева бармоқларини, Марҳамат номини шуҳратга буркаган бармоқларини эслайман. Улар бугун юзта, мингта, миллионта. Ҳаммаси кураш майдонига тушган.

Теримчи Келсинхон Аҳмедовага бир неча савол бергим келди. Уларнинг фикрларини эшитмоқ шарт.

— Кеча 160 килограмм пахта терган экансиз, бугун мўлжалингиз қанча?

— 190 килограммга етса керак, — теришда давом этиб жавоб қилди у.

— Қандай қилиб кечагидан 30 килограмм оширасиз?

— Аввало бугун ишни бир соат аввал бошладим. Иккинчидан, яхши очилган ердамиз. Ҳатто 200 килограммга ҳам етказиш мумкин.

— Кучингизга куч қўшилсин. Дала шийпонидаги шароит қандай?

— Нолимаймиз. Керакли нарсаларни келтириб турибиди. Муҳими — ўн бор.

Тушлик пайтида шийпонга файз кирди. Теримчилар жам бўлишди. Ошпазнинг қўли-қўлига тегмади. Иссиқ овқатдан сўнг ҳамма мириқиб чойхўрлик қилишди, сўнгра пахтазорга йўл олишди. Қар ким ўз эгатини топди-ю теримни жадал бошлаб юборди. Уларнинг чаққон ҳаракатларини кузатдим-у Равшанбек Болтабоев бригадасида бугун ҳам тўрт фоиздан зиёд пахта тайёрланишига ишондим.

Пахтазордан қайтарканман, кўз олдимда яна ўша заҳматкаш бармоқлар гавдаланди. Чаноқларга эса бамисоли нур балқиётгандай. Уни яратган, хобучлаб этагига солаётган ва юртга армуғон этаётган Мўттихон Жумабоева ворисларига тасаннолар айтдим.

Мана шу не-не машаққатлар эвазига бунёд этилган нур деҳқон манглайини, кўз йўлини ёритсин. Нур яратганларнинг ўзлари нурсиз қолишидан ёмони йўқ.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Шу сонга хабар

ДЎСТЛИК РАМЗИ

Ленин орденли «Нарпай» давлат хўжалиги Навоий районидагина эмас, балки Бухоро областидаги илғор совхозлардан бири. Унинг аксарият меҳнаткашлари «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасининг муштарийларидирлар.

Севимли газетамиз саҳифаларида берилаётган олимлар ва мутахассисларнинг қимматли маслаҳатлари чигит экишдан тортиб, ғўза парваришию терим чоғларида ҳам ишчиларимизга дастур бўлмоқда.

Озиқ-овқат дастурини амалга ошириш, жамоат чорвачилигини ривожлантириш, қишлоқ аҳлининг турмуш даражасини кўтариш, уй-жой қурилишини тезлаштириш сингари муҳим муаммолар жумҳуриятимизда қандай ҳал этилаётганлиги ҳақидаги хабарлар бизни шу кун билан баробар қадам ташлашга даъват этади.

Кейинги вақтларда таҳририят жамоаси қишлоқдаги ижтимоий аҳволга кўпроқ эътибор қаратаётганлиги, шарқ маданиятининг бебаҳо меросидан муштарийларни хабардор қилиб турганлигини, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг хато ва нуқсонларини дадил фош этаётганлигини алоҳида таъкидламоқ керак.

Шу кунгача давлат хўжалигимиз ишчилари ва хизматчиларидан 150 нафар киши 1991 йил учун «Қишлоқ ҳақиқати» газетасига обуна бўлди, яна 300 киши келгуси йил ҳам шу билан истагини билдирди. Афтидан, бу гал хўжалигимиздаги обуначилар сони 500 нафардан зиёд бўладиганга ўхшайди. Шоядки, биз чин маслаҳатгўйимиз, ҳаётимиз кўзгуси бўлган «Қишлоқ ҳақиқати» билан кўп йиллик дўстлигимизни мустаҳкамлайверамиз.

Давлат хўжалиги маъмурияти.

МУШТАРИЙЛАР ДИҚҚАТИГА!

ГАЗЕТАГА ЎЗИНГИЗ ИСТАГАН МУДДАТГА ЁЗИЛИШИНГИЗ МУМКИН.

БИР ЙИЛЛИК—256 СОН—ОБУНА НАРХИ: 17 СЎМ 40 ТИЙИН. ЯРИМ ЙИЛГА 8 СЎМ 70 ТИЙИН, УЧ ОЙГА ЭСА 4 СЎМ 35 ТИЙИН ТЎЛАЙСИЗ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ» МУШТАРИЙСИ УНИ ҲАР КУНИ ЧАКАНА САВДОДАН ХАРИД ҚИЛМАЙ ОБУНАЧИ СИФАТИДА ОЛИБ ЎҚИСА, ЙИЛ МОБАЙНИДА 3 СЎМ 08 ТИЙИН ТЕЖАЙДИ.

ТАНГЛИКДАН ЧИҚИШ ЙЎЛИ

Гўшт маҳсулотлари кескин камайган ҳозирги шароитда жумҳурият паррандачилик-саноат ишлаб чиқариш бирлашмасига катта умид боғланмоқда

● СЎЗ ВА ИШ БИРЛИГИ ● БАРЧА ИМКОНИЯТЛАР ИШГА СОЛИНАЯПТИМИ? ● ФИРМА САВДОСИ ҚУЛАЙ ● МУАММО ВА ТЎСИҚЛАР

Озиқ-овқат маҳсулотлари тақчил бўлиб турган бугунги кунда жумҳурият аҳолисини қийин аҳволдан паррандабоқарлар қутқаришаётганига, менимча, ҳеч ким эътироз билдирмайди. Ҳақиқий вазият ҳам шундай. Савдо тармоқдарида тухум ҳамиша топилади. Товуқ гўшти, камроқ бўлса-да, ундан тайёрланган маҳсулотлар ҳам бор. Бу ижобий ўзгаришлар харидор кўз ўнгида рўй бермоқда. Лекин у кейинги беш йилда товуқ гўшти етиштириш 2,5 марта кўпайиб, бултур 70 минг тоннадан ошганлигини билмаслиги мумкин. Эндиликда бу рақам режа қилиб белланган. Тухум тайёрлаш икки баравар ортди. Жумҳурият унга бўлган талабнинг қондирилиши бўйича умумиттифоқ нормасига яқинлашди. Ҳозир тухум етиштирувчи айрим паррандачилик хўжаликлари қувватни оширишни эмас, балки маҳсулатларини ўтказишни кўпроқ ўйлашаяпти. Улар мавжуд имкониятларнинг 90—95 фоизидан фойдаланмоқдалар.

Айни пайтда мазкур тармоқ тухум ва гўшт етиштиришга ихтисослашган етмишта корхонани, наслчилик хўжаликларини, қирқта фирма дўконларини ва ҳоказоларни ўз ичига олади. Ўзбекистон паррандачилик-саноат ишлаб чиқариш бирлашмаси, унинг аксарият корхоналари фойда кўриб ишламоқдалар. Бултур кирим 100 миллион сўмни ташкил этди. Жорий йилда ҳам бундан кам бўлмаслиги кутилаяпти. Бозор муносабатлари шароитида ишлашга қизғин тайёргарлик кўрилаётир. Лекин жумҳурият ҳудудида парранда маҳсулотлари нархини ошириш ҳатто хаёл қилинаётгани йўқ. Уларнинг ҳаммаси аҳолига сотиш учун Ўзбекистонда қолдирилаётганлигини таъкидлаш лозим. Аммо яқин орада ташқи бозорга ҳам чиқарилиши, ўшанда шартнома баҳоси белгиланиши мумкин.

Эҳтимол, бошқа соҳа кишилари иш яхши кетаётган ҳозирги шароитда эришилган натижалар билан қаноатланган, тармоқни янада ривожлантириш ҳақида ортиқча бош қотирмаган бўлишармиди. Устига устак бунинг учун ҳақиқий аҳвол, очиғини айтганда, унчалик яхши эмас: мамлакатимиз машинасозлиги ҳанузгача комплекс ускуналар тайёрлашни йўлга қўя олмаяпти. Бундан ташқари режалаштиришда ва моддий-техника таъминотида камчиликлар бор, чет эл ускуналарини харид қилиш учун валюта йўқ.

Мазкур бирлашманинг ва унга қарашли корхоналарнинг раҳбарлари эса ҳар қандай мушкулликлару тўсиқлардан чўчимай, дадил ҳаракат қилмоқдалар. Асосий эътибор ички имкониятларни топишга ва улардан фойдаланишга қаратилаяпти. Паррандачиликда, айниқса гўшт етиштиришга ихтисослашган корхоналарда маҳсулот етиштириш ҳажмини кўпайтириш, сифатини ошириш учун катта резервлар мавжуд. Уларни ишга солиш мақсадга мувофиқлиги ҳақида аниқ ҳисоб-китоблар бор. Шунда 1995 йилга бориб кўзда тутилган миқдорда, яъни 200 минг тонна товуқ гўшти, 3 миллиард дона тухум тайёрлаш имкони бўлади. Ҳолбуки, ана шу қувват ҳисобига жорий йилнинг саккиз ойида режадан ташқари қарийб 4 минг тонна гўшт етиштиришга ва сотишга эришилди.

Савол туғилади: эртанги кун тўғрисида бунчалик ғамхўрлик қилинаётганлигининг боиси нимада? Гапни рақамлардан бошлайлик. Зеро, ҳозирги ошкоралик даврида ҳамма нарса далил-исботли бўлгани маъқул. Ҳисоб-китобга кўра Ўзбекистон товуқ гўшти истеъмол қилиш бўйича малакатда энг охирги ўринлардан бирида туради. Голландия, Венгрия, Болгария сингари паррандачилик ривожланган давлатларга қиёслашнинг ҳожати йўқ. Жумҳуриятимизда киши ҳисобига йилига 3,4 килограмм шундай маҳсулот тўғри келишини айтиш кифоя. АҚШ аҳолиси мол ёки чўчқа гўштидан кўра товуқникини (жон бошига 37,5 килограммдан) кўпроқ истеъмол қилади. Бу умумий гўшт рационида 70 фоиздан ошади.

Кўриниб турибдики, фарқ катта ва уни қисқартириш керак. Бунинг эса иложи бор. Ўзбекистонда энг йирик ҳисобланган гўшт етиштирувчи Тошкент ишлаб чиқариш бирлашмаси ўз лойиҳа қувватларининг 25—30 фоизидан фойдаланаётир. Бундай аҳволга эндиликда ҳам чидаб туриш мумкинми? Сусткашлик ва ўпирилишларнинг сабаби аён. 80-йилларнинг ўрталарида қуриб битказилган комплекс камчиликлар билан ишга туширилди. «Узагрострой» ташкилотининг қурилиш-монтаж жамоалари мавжуд нуқсонларни ҳозирга қадар тузатмадилар. Бу ерда еттита паррандахонанинг фақат ярмидан кўпроғидан фойдаланилаётир. Қолганлари қайта тикланишга ва ремонтга муҳтож. Бу — биринчидан. Иккинчидан, бирлашма йил бўйи жўжа очириш учун наслли тухум етишмаслигидан қийналади. Унинг таркибига кирувчи наслчилик репродуктори кам қувватли бўлгани учун бирлашма эҳтиёжларини қондира олмайди. Бошқа жойлардан, жумладан жумҳурият ташқарисидан — РСФСР, Украинадан тухум ташиб келтиришга кўз тикмай, шу ерда иккинчи репродукторни тезроқ қуриш зарур.

Ўзбекистон паррандачилик-саноат бирлашмаси ўз истиқбол режаларига эга. Юқорида 1995 йилга белгиланган баъзи рақамларни айтиб ўтдик. Улар бирлашманинг 1985—1995 йилларга мўлжалланган «Парранда» дастуридан келтирилди. Дадил айтиш мумкинки, жорий беш йилликнинг ўтган даври барча соҳалар бўйича муваффақиятли бўлди. Шу йилнинг сентябрига қадар суръат тўхтовсиз ўсди. Бугунги кунда эса бироз сусткашлик кузатилмоқда. Балиқчи, Жиззах, Ғиждувон ва бошқа қатор бройлер фабрикалари саккиз ойлик режасида белгиланганидан 3 минг тоннадан ортиқ гўштни етказиб беришмади. Демак, баъзилар топшириқни ошириб уддалашди, бошқалари эса бажаришмади. Бирлашма бўйича режадан зиёд гўшт тайёрлашга иш яхши йўлга қўйилган илғор корхоналар ҳисобидан эришилди.

Жумҳурият паррандачилик-саноат бирлашмаси кенгашининг яқинда бўлиб ўтган мажлисида камчиликларнинг сабаблари ҳар томонлама, чуқур таҳлил қилинди. Шундай савол ўртага ташланди: нима учун тармоқда мавжуд имкониятлардан тўлиқ фойдаланилмаяпти? Бу ҳақда иштирокчиларнинг фикрлари тингланди. Улар, жумладан, меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини бузиш ҳоллари ишга зарар етказаётганлигини таъкидладилар. Шунингдек, гўштга боқиладиган жўжаларни очириш нормаси адо этилмаётир, ёш жониворлар кўплаб нобуд бўлишига йўл қўйилмоқда. Бу эса ўз навбатида бинолар яхши тайёрланмаётганлиги, жўжаларни нотўғри парваришлаш ва озиқлантириш натижасида рўй бермоқда.

Паррандачиликда ишнинг катта-кичиги бўлмайди, деган гапни тез-тез эшитамиз. Дарҳақиқат, шундай. Бинобарин, «Парранда» дастурида белгиланган вазифаларни муваффақиятли амалга ошириш учун аввало ҳамма жойда қатъий тартиб ўрнатиш лозим. Ҳали иттифоқ ҳужжатлари билан танишилгандан кейин унга яна тузатишлар киритилади. Табиийки, маҳсулот етиштиришни кўпайтириш талаби қўйилади. Ўн учинчи беш йилликда мавжуд паррандачилик хўжаликларини техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш ва таъмирлаш, янги қувватларни ишга тушириш ҳисобига қўшимча равишда 74,9 миллион бош жўжахўроз, 3,2 миллион бош курка олиш кўзда тутилган. Ғозчилик ривожлантирилади. Ғоз боқиладиган биринчи фабрика Қорақалпоғистоннинг Манғит посёлкаси яқинидаги унча катта бўлмаган ва зарар келтираётган бўрдоқличилик фермаси базасида ташкил этилади. У Ўзбекистон паррандачилик-саноат ишлаб чиқариш бирлашмаси ҳисобига ўтказилади. Бу корхонанинг маҳсулотини четга чиқариш ҳам мўлжалланган, демак, тармоқ ишини жадаллаштириш учун валюта ҳам бўлади.

Пойтахт вилоятида ҳар бири 3 миллион бош паррандага кўзланган учта янги бройлер хўжалиги ва 120 минг она товуқ боқиладиган иккита наслчилик репродуктори барпо этиш яқин орадаги лойиҳалаш ва қуриш режасига киритилган. Айниқса, кейингилари ҳаммадан кўра Тошкент ишлаб чиқариш бирлашмасига жуда зарур. Уларнинг қурилишлари тезлаштирилса, кўнгилдагидек бўларди. Чунки жумҳурият пойтахти ва Тошкент вилоятидаги саноат марказлари аҳолисининг парранда маҳсулотларига талабини қондиришда бунинг таъсири беқиёс.

Барибир асосий эътибор мавжуд қувватларни техник жиҳатдан қайта жиҳозлаш ва таъмирлаш орқали улардан оқилона фойдаланишга қаратилади. Интенсив омиллар — жониворларнинг вазнини ошириш ва бош сонини сақлаб қолиш ҳисобига гўшт етиштиришни учдан бир ҳисса кўпайтириш кўзда тутилаяпти. Шу йўл билан ҳар бир жўжахўрознинг ўртача тирик вазнини 1,5 килограммгача, ўртача суткалик семиришини 28 граммгача етказиш мўлжалланмоқда. Ҳозир эса сўйилаётган жониворларнинг ўртача оғирлиги 1—1,2 килограммдан ошмаётир. Балиқчи фабрикасида зўрға 600 граммга етаяпти. Ўзбекистон паррандачилик-саноат бирлашмаси тармоқда гўшт етиштиришни кўпайтира бориб, 2000 йилда жумҳурият бўйича киши ҳисобига тўғри келадиган бу маҳсулот миқдорини 24 килограммга етказишни белгиламоқда. Шунингдек, у аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ривожлантиришга кўмаклашиши, бунинг учун иложи борича кўпроқ жўжа сотиши керак.

1995 йилда ҳамма жойда жўжахўрозларни сўйгандан кейин бир йўла тозалаб савдога жўнатиш усулига ўтилади. Бирлашма ушбу муҳим вазифани амалга оширишга жиддий киришган. Зеро, бу товуқ гўштидан қилинадиган тайёр ҳамда яримтайёр маҳсулотлар, жумладан консерва, колбаса ва шу кабиларнинг турларини сезиларли миқдорда кенгайтиради. Масалан, Тошкент ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳар сменада 1,5 тонна тайёр маҳсулотлар тайёрлайдиган, чет эл ускуналари билан жиҳозланадиган цех қурилиши бошланди. Уни келгуси йилнинг май ойида ишга тушириш кўзланмоқда.

Афсуски, тармоқни янада юксалтириш, паррандачилик хўжаликлари ишининг самарадорлигини ошириш йўлида кўплаб тўсиқлар ҳам бор. Хусусан мамлакат машинасозлиги ҳанузгача парранда гўштини қайта ишлаш учун зарур юқори самарали линиялар тайёрлаб бергани йўқ. Ҳозир ишлатилаётганлари эса замонавий, чиқитсиз ишлаб чиқариш талабларига жавоб бермайди. Тармоқда баъзи асосий ускуналарга бўлган эҳтиёж 50 фоиздан ҳам камроқ қондирилган. Махсус аралаш озуқа мунтазам етишмаслиги, унинг сифати пастлиги туфайли гўшт етиштиришни жадал ривожлантириш мумкин бўлмаётир.

Парранда маҳсулотлари фирма савдоси жиддий тўсиқларга дуч келмоқда. Қурилаётган «Парранда» дўконлари (1995 йилда уларнинг сони ҳозиргидан икки ярим баравар кўпайиб, камида 100 тага етиши керак), савдо-технологик ускуналари, электрон ўлчагичлар, ўраш материаллари билан етарлича таъминланмаётир. Уларга жуда кам жамғарма ажратилмоқда. Корхоналардан дўконларга маҳсулот элтувчи махсус транспорт воситалари етишмайди. Жумҳурият Савдо вазирлиги, бошқа вазирликлар ва идоралар паррандабоқарлардан қайта-қайта маҳсулот сўраб чарчашмаётир. Бироқ тармоқни саноат негизида ривожлантириш учун ҳеч қандай ёрдам кўрсатмаяптилар.

Озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш — долзарб вазифа. Бу муаммони ҳал қилишда паррандачиликнинг ўрни салмоқли. Шубҳасиз, келгусида унинг ҳиссаси янада ортади.

И. АҲМЕТОВ.

Озиқ-овқат дастури бўғинлари

РАЙОНДА ЯГОНА

Беруний номли давлат хўжалиги райондаги йирик жамоалардан бири. Унинг экин майдонлари Амударё соҳилларида жойлашган бўлиб, ери ҳосилдор, кетмонсопни тупроққа санчса ҳам кўкаради.

Хўжаликда кейинги беш йиллик мобайнида барча соҳалар даромадли тармоққа айланди. Чорвачилик ҳам соф фойда келтирмоқда. Чорвадорлар шу йилнинг саккиз ойлик режаларини ортиғи билан бажардилар. Пахтакорлар эса далаларда етиштирилган оқ олтинни нест-нобуд қилмасдан тезроқ йиғиштириб олиш чораларини кўришаяпти.

Биз янги тармоқ — консерва цехи фаолияти тўғрисида ҳикоя қилмоқчимиз. Мазкур корхона ҳозирча Беруний районида ягона бўлиб, 1988 йили ишга туширилган. Дастлабки йили 23.000 дона шартли банка маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлса, бултур кўрсаткич 76.000 дона шартли банкага етказилди. Булар бодринг, томат, олма шарбати ва қовун қоқидир.

Меҳнат аҳлининг жорий йилдаги режалари юксак. Маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 100.000 дона шартли банкага етказилади. Шу мақсадда нафақат Беруний номли давлат хўжалигидан, балки Будённий номли, Охунбобоев номли, «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» совхозларидан ҳам мева, полиз-сабзавот маҳсулотлари келтирилмоқда.

— Шартнома асосида бундай алоқанинг йўлга қўйилиши бизга ҳам, хўжаликларга ҳам катта фойда келтирмоқда, — дейди цех бошлиғи М. Хўжабоев. — Ноз-неъмат маҳтал бўлмайди, сарф-харажат иқтисод қилинади. Шу кунгача 40.000 дона шартли банка ўрик ва олма шарбати, 30.000 дона тузланган шартли банка бодринг, 5 минг шартли банка ошқовоқ консерваси тайёрладик. Зиммадаги марра албатта бажарилади.

Биз корхона илғорлари Рустам Бозорбоев, Гуласал Бобожонова, Қурбоной Сафоева, Раъно Ўрозова, Сайёра Каримова, Саломат Бутенова ва Зулхумор Ўрашаева билан суҳбатлашганимизда, улар ўз ишларидан, бу ерда яратилган шароитдан мамнун эканликларини изҳор этишди. Аслида эришилаётган муваффақиятларнинг боиси шунда.

Беруний районига келсангиз, озиқ-овқат дўконлари пештахтасида «Беруний номли совхозда тайёрланган» деган ёзув битилган консерва банкаларига кўзингиз тушади. Уларни РСФСРнинг Тюмень, Свердловск ва Пермь вилоятлари магазинларида кўрсангиз ҳам ажабланманг. Чунки мазкур хўжалик қайта ишлаш цехи маҳсулотларининг харидорлиги тобора ошиб бормоқда. Бу корхонанинг истиқболи борлигидан далолат беради.

Р. ҚОЗОҚОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

СОВХОЗДА ЯНГИ ТАРМОҚ

Чортоқ районидаги Ҳамид Олимжон номли совхозда Ўрта Осиёда биринчи марта доривор ўсимликлардан эфир мойи олина бошланди.

Совхозда шифобахш ўсимликлар етиштириш билан асосан махсус бригада шуғулланади. Коллективга тажрибали деҳқон Ҳакимжон Умрзоқов бошчилик қилмоқда. Бригаданинг 35 гектар экин майдони бўлиб, бу ерларда лимоншувоқ, чойўт, тоғрайҳон, кийикўт, ялпиз, лимонўт, зира, исириқ, ўсма, хина каби жами 14 хил ноёб ўсимликлар етиштирилмоқда. Уларнинг уруғлари Иттифоқимизнинг турли жойларидан олиб келинган. Озиқ-овқат ва парфюмерия саноатида бу хил ўсимликлардан олинадиган мойга талаб нақадар катта эканлиги сир эмас.

— Доривор ўсимликлар етиштиришни гулхайридан бошладик, — изоҳлади совхоз директори Ҳакимжон Умрзоқов, — чунки районимизда шу экиндан даромад қилиш бўйича тажриба тўпланган эди. «Ўзбекистон» совхози бунга асос солганди. Биз ҳам ана шу фойдали ва сердаромад экинни экишга киришдик. Маҳамаджон Абдувоҳидов бошлиқ бригада гулхайри етиштиришга ихтисослаша бошлади. 13 гектарлик экин майдонининг ҳар гектаридан ўртача 400 килограммдан гулхайри териб оламиз. Асосий харидоримиз бўлган Чортоқ экстракт заводи бир килограмм хом ашё учун 6 сўм 70 тийин тўлар эди. Энди маҳсулотимизга четдан ҳам харидор топилди. Эстониялик шерикларимиз гулхайрининг ҳар килограммини 15 сўмдан сотиб олишмоқда. Пахта экилган ҳар бир гектар ердан кўпи билан 2200 сўм даромад оламиз. Шифобахш ўт экилган ҳар бир гектар ер эса 6000 сўм даромад келтирмоқда.

Ҳозир совхозда икки гектар ерда лимоншувоқ етиштирилмоқда. Шу икки гектар ердан 5—6 тонна кўк масса олиш планлаштирилган. Бундан 100—120 килограмм мой олинади. Лимоншувоқдан олинадиган бир килограмм эфир мойининг нархи 250 сўмлигини эътиборга олсак, совхоз ана шу жойдан 25—30 минг сўм даромад қилиши маълум бўлади. Латвия Фанлар академияси органик синтез институти эса гулхайридан тайёрланадиган бўёқ ва лимоншувоқдан олинадиган эфир мойини чекланмаган миқдорда сотиб олиш учун совхоз билан шартнома тузди.

— Эфир мойи олиш цехи аста-секин кенгайиб, совхоз-заводга айланади, — дейди Ҳ. Умрзоқов. — Биз кейинчалик бошқа экинлардан, жумладан, тоғрайҳон, лимонўт, ялпиз, райҳонлардан ҳам эфир мойи оладиган бўламиз. Сирендан эфир мойи олишни ҳам йўлга қўйиб олсак айни муддао бўлади. Иқтисодиётимизни янада юксалтиришда у катта ўрин тутади. Чунки бир килограмм сирен гулидан 0,28 фоиз эфир мойи чиқади. Ана шу эфир мойининг бир килограмми эса 1450 сўм туради. Шунинг учун ҳам ҳозир совхозда қаламчадан 5 минг туп сирен кўчати етиштиришга тайёргарлик кўрилмоқда.

Райондаги икки хўжалик — Ҳамид Олимжон номли ва «Ўзбекистон» совхози билан Эстониядаги «Ливико» фирмаси биргаликда уюшма тузди. Асосий мақсад биргаликда дори-дармонлар учун хом ашё етиштириш ва улардан фойдали моддаларни ажратиб олишдир.

Б. МАНСУРОВ,
ЎзТАГ мухбири.

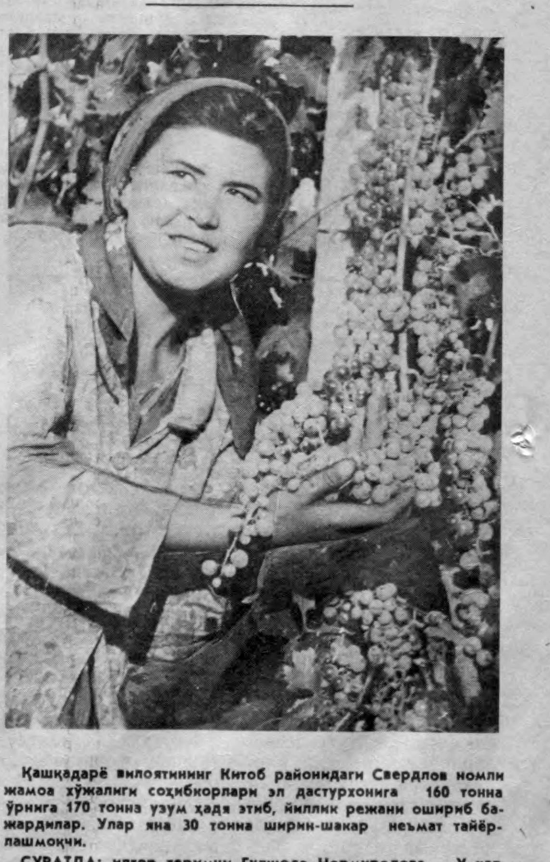

Қашқадарё вилоятининг Китоб районидаги Свердлов номли жамоа хўжалиги соҳибкорлари эл дастурхонига 160 тонна ўрнига 170 тонна узум ҳадя этиб, йиллик режани ошириб бажардилар. Улар яна 30 тонна ширин-шакар неъмат тайёрлашмоқчи.

СУРАТДА: илғор теримчи Гулшода Нормуродова. У ҳар куни 600 килограмм узум узмоқда.

Э. ҚУЛМУРОДОВ олган сурат.

ИҚТИСОДИЁТ ЖАБҲАСИДА

БОЗОР УМИДИДА

«Бухоровилоятгаз» бошқармаси жамоаси саккиз ойлик иш якунлари юзасидан жумҳурият тармоқ мусобақасининг ғолиби деб топилди. Айниқса унинг меҳнаткашлари рационализаторлик фаолияти алоҳида таъкидланди. Улар баракали иқтисодий самара келтирган анчагина илғор янгиликларни ишлаб чиқиб, жорий этдилар.

Бошқарма бригадалари шу вақт ичида 3000 га яқин хонадонга газ ўтказиб бердилар, 52 километр газ қувури фойдаланишга топширилди, тўрт миллион сўмга яқин фойда олинди. Муваффақиятлар кўриниб турибди.

Лекин вилоятни газ билан таъминлаш борасида ҳали ечилмаган масалалар бир талай. Шу вақтгача 1500 та қишлоқнинг атиги 350 таси газлаштирилган, холос. Муаммони ҳал этиш учун ўн минг километр қувур керак. Бошқармага эса ҳар йили 22 километр қувур ажратилмоқда. Жумҳурият давлат таъминот комитети белгилаган жамғарма асосида етказиб бериладиган қувурга кўз тутиладиган бўлса, қишлоқларни газлаштириш йигирма биринчи асрда тугайди...

— Тақчил қувурларни топиш мақсадида бевосита мол алмашиш имкониятларидан фойдаланаяпмиз, — дейди вилоят газ таъминоти ва газлаштириш ишлаб чиқариш бирлашмасининг бошлиғи М. Беднова. — Масалан, Свердлов, Шофиркон, Навбаҳор районларидаги хўжаликлар алмашиш учун қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ажратишмоқда. Биз бу маҳсулотларни мамлакат заводларига юборяпмиз. Тўғри, бу унчалик қулай йўл эмас, лекин бошқа иложимиз ҳам йўқ. Бозор ҳамма нарсани ўз ўрнига қўйишига умид қиляпмиз.

ХАРИДОРЛАР ЭҲТИЕЖИГА КЎРА

Шаҳрихон нон комбинати тайёрлаган янги маҳсулотга «Мойчечак» деб ном бердилар. У харидорлар орасида жуда машҳур бўлиб кетди. Биринчи нав буғдой унидан тайёрланган бир килограммли буханка нон хамирига маҳаллий новвойлар ширинликлар аралаштиришади. У ниҳоятда мазали, кўриниши чиройли.

«Мойчечак» Шаҳрихон новвойлари харидорлар эҳтиёжини ҳисобга олиб, бу йил ўзлаштирган саккизинчи янгилик ҳисобланади. Ҳозир комбинат жамоаси ўн беш хил нон-булка маҳсулоти тайёрлаб чиқармоқда. Уларнинг бир қисми вилоят маркази аҳолисининг илтимосига кўра Андижон дўконларига келтирилмоқда.

УДДАБУРОНЛИК

«Хоразмремонт» бирлашмаси ихтисослаштирилган механизациялашган колоннасининг янги ишлаб чиқариш цехи тақчил маҳсулот — йўлларга ётқизиш учун ишлатиладиган асфальт тайёрлаб бера бошлади. Бу ерда ҳар йили 500 тонна асфальт чиқарилади.

Цехни хўжалик усулида барпо этишди. Унга сарфланган барча харажатлар шу йил охиригача қопланади. Бу ерда ишлайдиган одамлар ҳақида илгарироқ ўйлаб, режали иш тутишди: улар вилоятнинг турдош корхоналарида иш ўргандилар.

Бу муаммоларни мустақил ҳал этиш борасидаги ягона мисол эмас. Механизациялашган колонна гидротехниклари ўз кучлари билан манзарали чўян панжаралар ва бетон конструкциялар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишди. Янги маҳсулот ўзлаштирилиши, ишлаб чиқаришни кенгайтириш туфайли жамоа баракали фойда олмоқда. Ҳолбуки, бу ерда яқин-яқингача фойда олишни хаёлларига ҳам келтиришмаганди. Тўла хўжалик ҳисоби механизациялашган колонна меҳнаткашларига дотациядан бутунлай воз кечишларига, асосий ишлар — зовур тармоқларини таъминлаш, янги суғориш шохобчаларини ўтказиш, уй-жойлар қуриш ва уларни ремонт қилишда юқори маромга эришишларига ёрдам берди.

СССР МИНИСТРЛАР КЕНГАШИДА

СССР Министрлар Кенгашининг иттифоқдош жумҳуриятлар иштирокида 22 сентябрь куни бўлиб ўтган кенгайтирилган мажлисида мамлакатнинг кўпгина минтақаларида ҳосилни йиғиштириб олишни туғаллашда танг вазият вужудга келганлиги алоҳида ташвиш билан таъкидланди. Бунга фақат ноқулай об-ҳаво шароитлари эмас, шу билан бирга тартибсизлик, интизомнинг бўшашиб кетиши ва шаҳар ҳамда қишлоқ ҳокимият ва бошқарув органлари ҳаракатларининг мувофиқлаштирилмаганлиги сабаб бўлди. Маҳсулот катта қисмининг далаларда нобуд бўлиши, давлат ресурсларига дон, қишга сақлаш учун картошка ва сабзавотлар етказиб беришнинг барбод бўлиши бевосита хавфи вужудга келди.

Йирик саноат марказларига ва айниқса Москва ҳамда Ленинградга сабзавот-мева маҳсулотлари ва картошка келтириш иши ғоят қониқарсиз аҳволда.

СССР Министрлар Кенгаши вужудга келган вазиятнинг кескинлигини эътиборга олиб, иттифоқдош ва мухтор жумҳуриятлар ҳукуматлари, халқ депутатлари ўлка ва вилоят Советлари ижроия комитетлари етиштирилган ҳосилни сақлаб қолиш юзасидан фавқулодда ҳолат жорий этишгача бўлган энг қатъий чора-тадбирларни зудлик билан қабул қилишлари керак деб ҳисоблайди.

Жумҳурият идоралари ва маҳаллий идораларга йиғим-теримга саноат ва бошқа корхоналарнинг ишчиларини, хизматчиларини ва инженер-техник ходимларини қўшимча жалб этиш тўғрисида шошилинч тарзда қарорлар қабул қилиш таклиф этилди. Шу мақсадда айрим ҳолларда бир қанча муассасалар ва ташкилотларнинг ишини вақтинча тўхтатишга ҳам рухсат этилди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ташиш учун қайси идорага қарашлилигидан қатъий назар зарур миқдорда юк автомобиллари ва бошқа транспорт воситалари юборилсин. Ҳосил йиғимтеримида банд бўлган ходимларни рағбатлантириш учун қишлоқ хўжалик корхоналари раҳбарларига моддий рағбатлантиришнинг самарали чора-тадбирларидан, шу жумладан меҳнатга натура билан ҳақ тўлашни кенг қўллашдан фойдаланиш тавсия этилди.

СССР Министрлар Кенгаши қишлоқ учун моддий-техника ресурслари ишлаб чиқаришни таъминловчи барча министрлик ва идоралар зиммасига ёнилғи, идишлар ва ўраш материаллари ҳамда бошқа материаллар билан таъминлашда бирон-бир узилиш рўй беришга йўл қўймаслик учун йиғим-терим ишлари туғалланаётган даврда уларни етказиб бериш устидан ғоят қаттиқ назорат ўрнатиш вазифасини юклади.

СССР Мудофаа министрлигига ҳарбий бўлинмалар ва хизматлар, ҳарбий ўқув юртлари кучи билан ҳосилни йиғиб-териб олиш ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ташишда таъсирчан ёрдам кўрсатиш таклиф этилди. СССР Ички ишлар министрлигига қишлоқ хўжалик маҳсулотларини фойдасига сотиш мақсадида сотиб олиш, таъмагирлик, маҳсулот етказиб бериш ва савдо қилишни бузиш билан шуғулланаётган шахсларнинг ҳар қандай ғайриҳуқуқий ҳаракатларининг пайини қирқиш тўғрисида кўрсатма берилди.

Мажлис якунида СССР Министрлар Кенгашининг раиси Н. И. Рижков кузги дала ишларини туғаллаш, дон тайёрлаш ва сабзавот-мева маҳсулотлари ҳамда картошка етказиб бериш юзасидан давлат буюртмаларини бажариш билан боғлиқ масалаларни ҳал этишда иттифоқ ва жумҳуриятлар органларининг куч-ғайратларини бирлаштириш зарурлигига алоҳида эътиборни қаратди. Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш кўп жиҳатдан шунга боғлиқ бўлади. 1991 йилда умумиттифоқ ва жумҳуриятлар озиқ-овқат фондларини тузиш ва ундан фойдаланиш тартиби, шартлари ҳақида бир қанча таклифлар айтилди.

Муҳокама қилинган масалалар юзасидан қарор қабул қилинди. Бу қарор матбуотда эълон қилинади.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

ХАЛҚЛАР ДЎСТЛИГИ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИНИНГ АЛОҲИДА НАМУНА КЎРСАТГАН БИР ГУРУҲ ХОДИМЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик самарали илмий-педагогика фаолияти, қишлоқ хўжалиги учун малакали кадрлар тайёрлашдаги хизматлари ва ижтимоий турмушдаги фаол иштироки учун қуйидагиларга фахрий унвонлар берилсин:

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби

Зуев Владимир Ильич — сабзавотчилик кафедрасининг мудири

Шайхов Эркин Турдиевич — ректор

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган халқ маорифи ходими

Абдуллаев Абдуфаттоҳ Ғуломмаҳмудович — тайёрлов бўлимининг мудири

Абзалов Акмал — ўсимликларни ҳимоя қилиш факультетининг декани

Бикрицкий Владимир Матвеевич — марксча-ленинча фалсафа кафедрасининг мудири

Каримов Элбек Абдужабборович — социализм назарияси кафедрасининг мудири

Лев Василий Тарасович — қишлоқ хўжалиги мелиорацияси кафедрасининг мудири

Маҳмудова Машкура Насимовна — ижтимоий-сиёсий тарих кафедрасининг доценти

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими

Ниёзалиев Ирисали — агрохимия кафедрасининг профессори

Остроухова Серафима Андреевна — мевачилик ва узумчилик кафедрасининг мудири

Третьяков Константин Григорьевич — сиртқи таълим проректори

Шоумаров Ҳикмат Баҳромович — партия комитетининг котиби, мевачилик ва узумчилик кафедрасининг доценти

Ўзбекистон ССР фахрий ёрлиғи билан мукофотлансин:

Акбархўжаева Сайёра Фарҳодовна — ўсимликлар энтомологияси ва уларни ҳимоя қилишнинг аралаш усуллари кафедраси катта лаборанти

Омонтурдиев Болқибой Омонтурдиевич — халқаро алоқалар проректори

Бурҳонова Раъно Анваровна — институт поликлиникасининг бош врачи

Ғиёзидинов Зиёвиддин — зооинженерия факультетининг декани

Муҳаммадхонов Санжар — селекция ва уруғчилик кафедрасининг мудири

Расулов Абдулҳақ Абдулфаттоҳович — умумий деҳқончилик кафедрасининг доценти

Ҳакимов Ҳасан — пиллачилик ва тутчилик кафедрасининг доценти

Яшина Тамара Сергеевна — ўсимликлар физиологияси ва биохимия кафедрасининг катта лаборанти.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1990 йил 24 сентябрь.

«СУБҲИДАМ» ДАСТАСИ

Бувайда қишлоғидаги маданият уйида «Субҳидам» ашула ва рақс дастаси ташкил этилганига ҳали кўп бўлгани йўқ. У ўз чиқишлари билан тезда тилга тушди. Даста ҳаваскорлари орасида турли касб эгалари бор. Жамолиддин Тойиров, Адолат Мамажонова, Эргашали Жўраев, Одилжон Мирзаев сингари истеъдодли ёшлар маҳоратларини ошириб бораяптилар. Даста жамоаси шу кунларда пахтакорлар ҳузурида бўлиб, уларга маданий хизмат кўрсатмоқда.

З. СУЛТОНОВ.

Сирдарё вилоятининг Оқолтин районидаги «Фарғона» давлат хўжалиги пахтазорларида йиғим-терим авжида. Беллашувда 8-бригада пешқадамлик қилмоқда. Бу жамоа ҳар куни қабул пунктига режага нисбатан 4—5 фоиз миқдорида оқ олтин топширяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Кўпмингкилограммчилар А. Қипчоқова ва Н. Шарипова. 2. Ишчи Исмат Абдукаримов.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

КАДРЛАР ЎҚУВИ

Тошкент олий партия мактабининг партия, совет ва мафкура ходимлари малакасини ошириш факультетида Ўзбекистон ва Туркманистон Компартиялари шаҳар ва район ташкилотлари назорат-тафтиш комиссиялари раисларининг икки ҳафталик ўқуви тугади.

Тингловчиларнинг диққат-эътибори марксизм-ленинизмнинг долзарб масалаларини, жамиятни демократиялаш ва кўп партиялилик шароитида КПССнинг тутган мавқеи ва ўрни, КПСС XXVIII съездининг «Инсонпарвар, демократик, социализм сари» дастурий баёноти ва КПССнинг янги Уставидаги назарий жиҳатлар ва сиёсий вазифаларни ўрганишга қаратилди.

Машғулотлар жараёнида сиёсий системани қайта қуришнинг қандай бораётганлиги, мамлакатда барча даражадаги халқ депутатлари Советлари тўла ҳокимиятини таъминлаш йўллари, бошқариладиган бозор иқтисодиётига ўтиш масалалари, КПССни янгилаш ва партия ички турмушини демократиялашнинг аҳволи ҳамда йўналишлари таҳлил қилинди.

XXVIII съездда қабул қилинган қарорга ва КПССнинг янги Уставига мувофиқ партияда тузилган назорат-тафтиш комиссияларининг мақсадлари, вазифалари, ҳуқуқлари ва ишлари батафсил кўриб чиқилди.

Амалий машғулотларда, давра суҳбати учрашувлари чоғида, мунозаралар ва суҳбатлар давомида бозор иқтисодиёти шароитида молия-кредит системасининг долзарб масалалари, миллатлараро муносабатлар ва байналмилал тарбия, социалистик қонунийликни, ҳуқуқтартиботни ва давлат хавфсизлигини мустаҳкамлаш муаммолари ва бу ишларни яхшилаш йўллари муҳокама қилинди. Қайта қуришни чуқурлаштиришда, Ўзбекистоннинг чет давлатлар ва фирмалар билан иқтисодий алоқаларини ривожлантиришда бошланғич партия ташкилотларига, меҳнат жамоаларига амалий ёрдамни кучайтириш масалалари кўриб чиқилди.

Сайёр машғулотлар ўтказилди, уларда тингловчилар Тошкент вилоятининг Коммунистик, Оржоникидзе районларида, Тошкент шаҳрининг Ленин ва Собир Раҳимов районларида партия ташкилотларида назорат-тафтиш ишини қайта қуриш тажрибаси билан танишдилар, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида эса халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни ташкил этиш тажрибасини ўргандилар.

Тингловчилар ҳузурида КПСС Марказий назорат комиссияси ҳайъатининг аъзоси, Ўзбекистон Компартиясининг Марказий назорат-тафтиш комиссиясининг раиси Ш. М. Йўлдошев, Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат-тафтиш комиссияси ҳайъатининг аъзоси Н. А. Муҳиддинов, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академияси диншунослик ва даҳрийлик институтининг профессори А. И. Ионова, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Марказий назорат-тафтиш комиссиясининг масъул ходимлари, жумҳурият бир қанча министрликлари ва идораларининг, жамоат ташкилотларининг раҳбарлари сўзга чиқдилар.

(ЎзТАГ).

Диққат: муаммо!

КИМНИНГ БОЙЛИГИ

Ҳар қандай қишлоқ оиласи учун пахта териш ҳатто аввалги, унга анча кам ҳақ тўланадиган вақтларда ҳам фойдали бўлган.

— Энди эса бутунлай яхши бўлди, — дейди Норин районидаги «Пахтакор» колхозининг теримчиси Холисхон Султонова. — Илгари бутун йил мобайнида топган даромадимизни биргина йиғим-терим мавсумида олиш мумкин.

Албатта, бунинг учун ҳаракат қилиш керак. Холисхоннинг ўзи кунига ўрта ҳисобда 70—80 сўмдан ишлаб топяпти. Албатта, бунда унга болалари ҳам ёрдам беришяпти. Лекин гап фақат шундами, ахир ҳар биримиз ўз фарзандимизни меҳнатсевар қилиб тарбиялашга интиламиз-ку.

Шундай қилиб десангиз, пахтакорлар меҳнатига муносиб ҳақ тўланмоқда. Терилган бир килограмм хом ашё учун тўланадиган ҳақ ҳар қачонгидан ҳам юқори. Лекин, афсуски, бундай имконинтдан қишлоқдаги ҳамма аҳоли ҳам фойдаланиш имкониятига эга эмас. Гап шундаки, ҳозир пахта теришга одамларни четдан жалб этиш хўжаликка фойдали эмас. Бундан қувонса бўларди. Лекин хўжалик ҳудудида жойлашган қишлоқларнинг колхозга аъзо бўлмаган аҳолиси ҳам «жалб этиладиганлар» рўйхатига кириб қолганлиги ажабланарли. Булар асосан мактабларни битирган ёшлар, кўп болали оналардир. Уларнинг кўпчилиги учун пахта теримида қатнашиш оила жамғармасини тўлдиришнинг бирдан-бир имкониятидир.

Карим Мирзакамолов бригадаси далаларида мўл пахта ҳосили етиштирилди — териб улгурсанг. бўлгани. Далада эса атиги қирқ киши: бригада аъзоларининг ҳаммаси ва уларнинг оила аъзолари ишлашмоқда. Кишида ўз-ўзидан шубҳа туғилади. Бундай йўл билан терим суръатлари сунъий равишда орқага сурилмаётганмикан? Ўз шахсий манфаатини кўзлаш натижасида бутун ҳосил тақдири хавф остида қолмасмикан?

— Йўқ, ундай эмас, — фикримизга қўшилмади бригадир. — Бутун мавсумда пахтани ўзимиз парваришлаймиз, бинобарин ҳамма фойдани ҳам ўзимиз олишимиз керак. Боз устига бизда қўл терими унча узоқ давом этмайди. Машиналардан фойдаланиш анча наф келтиради — арзонга тушади.

Бу фикрга эътироз билдириш қийин: тўғри гап. Ким ишлаган бўлса, пул ҳам ўшаники. Бунинг устига бу пулларни колхозчилар, очиғини айтадиган бўлсак, жуда оғир шароитда ишлаб топишади. Мана неча ой бўлдики, кир совун йўқ. Калиш деган нарсани кундуз куни чироқ ёқиб ҳам топа олмайсан. Ун, гуручни ҳам келтиришлари қийин бўлиб қолди, гоҳида бор, гоҳида йўқ. Жумҳуриятимизнинг асосий қишлоқ хўжалик экинини етиштираётган кишиларга шундай муносабатда бўлиш ўринлими?

Колхозчилар ҳозир қанчалик машаққатли кун кечирмасинлар, аҳоли ғуж яшайдиган бундай жойларда улардан ҳам оғирроқ турмуш кечираётганлар бор. Улар муайян сабабларга кўра колхозларга аъзо бўлиша олмаган.

Чунончи, уч қишлоқнинг қарийб ўн минг кишилик аҳолисидан атиги 400 нафари колхозчилардир. Қишлоқ кишиларининг кўпчилиги ишлаш учун шаҳарга қатнайди — яхшиямки, вилоят маркази унча узоқ эмас. Хўш, энди айтингчи, имконияти бўлмаган кишилар нима қилишлари керак?

— Қолган аҳолини машина терими тугаши билан пахта теримига жалб қиламиз, — дейди колхоз раиси Т. Олимов. — Буни аввалроқ бошлашнинг ҳеч иложи йўқ. Нима қилай? — дейди у елкасини қисиб. — Одамлар ўзларига тегишли пулни олишларига ким ҳам монелик қиларди?

Ҳаммаси тўғри, лекин бошқаларни, колхоз аъзолари, совхоз ишчилари бўла олмаганларни ҳам унутмаслик керак. Боз устига, Нориндаги колхозларнинг бирида рўй берган вазият умуман район ва вилоятнинг бошқа хўжаликларига ҳам хосдир. Наманган, Уйчи, Тўрақўрғон сингари районларда ҳам шундай ҳол рўй бермоқда. Энди ўзингиз айтинг: агар пахта бойликка айлангудек бўлса, у айрим кишилар учунгина бойлик бўлиб қолмасмикан?

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзТАГ мухбири.

ПИРОВАРД НАТИЖА— СИФАТЛИ ТОЛА

Жалолқудуқ районидаги Сўфиқишлоқ пахта тозалаш заводининг жамоаси 1990 йилда 32 минг 744 тонна қимматбаҳо саноат хом ашёсини қабул қилиб олиб, қайта ишлашни режалаштирган. Корхона ишчи-хизматчилари ва инженер-техник ходимлари янги мавсумга тайёргарлик ишларини ёз ойларида даладан бошлашганди. Улар барча хўжаликларда бўлиб, деҳқонлар билан мустаҳкам алоқа ўрнатишди. Пахтакорларга сифатли хом ашё топширишнинг афзалликлари тушунтирилди. Хўжаликларнинг вакиллари заводга тўпланиб, малака ошириш курсларига жалб этилди. Мутахассисларга пахтани қабул қилишнинг янги ГОСТ талаблари ўргатилди. Амалга оширилган ана шу тадбирлар бугунги кунда ўз самарасини бермоқда. Заводга дастлабки кундан бошлаб қуруқ ва тоза хом ашё келтирилаётир.

Сўфиқишлоқлик пахта тозаловчилар иқтисодийислоҳот шароитида ўзига хос тажриба тўплашди. Уларнинг изланишлари «Андижонхлопкопром» ишлаб чиқариш бирлашмаси томонидан оммалаштирилаётир. Бу ерда йил бошидан бери бир неча марта вилоят миқёсида тажриба алмашиш юзасидан кўрик ўтказилди.

— 1989 йил ҳосилини қайта ишлаш кўрсаткичлари қувончли бўлди, — дейди завод директори Қаҳрамон Абдураҳмонов. — 32 минг 372 тонна хом ашёдан 9 минг 664 тонна тола ишлаб чиқарилди. Маҳсулотнинг сифатига сира ҳам эътироз билдирилмади. Район деҳқонларига 27 миллион сўмдан кўпроқ пул ўтказиб бердик. Бу 1988 йил ҳосилига нисбатан ўн миллион сўм кўпдир.

Ҳа, саноатчилар кейинги йилларда муваффақиятли ишлашяпти. Чунки улар техника тараққиётини жадаллаштиришга диққат билан қарашаётир. Жумладан, «ДП-130», «1-ВП» маркали 6 та тола ажратиш ва тозалаш дастгоҳлари ўрнатилди. Пахта тозалаш цехи таъмирланди. 1 миллион 300 минг ўрнига 1 миллион 584 минг сўм даромад олинди. Шу маблағ ҳисобига ишлаб чиқариш янада ривожлантирилиб, инсон омилига эътибор кучайтирилмоқда. Масалан, 1990 йилда эскирган дастгоҳлар ўрнига «ТЖ-1,5» маркали бешта пахта қуритиш мосламаси, «Меҳнат» маркали учта тозалаш машинаси ўрнатилди. Бош корхонада момиқни зичлаб тойлаш цехи ишга туширилди. Бир сўз билан айтганда, саноатчилар янги мавсумга тайёргарлик даврида мавжуд техника воситаларини созлашга 128 минг сўм сарфлашди. Эндиликда маҳсулотларнинг сифати сезиларли даражада яхшиланади.

Маълумки, пахта тозалаш заводи асосан 8—9 ой ишлайди. Чунки қабул қилиб олинган хом ашё шу даврда қайта ишлаб бўлинади. Бу ҳолат қатор муаммоларни келтириб чиқаради. Биринчидан, айрим тажрибали ишчи ва хизматчилар бошқа корхоналарга ишга киришга мажбур бўлишади. Қолган кишилар ҳисобига ишсизларнинг сони ортади. Иккинчидан, корхона ва қабул пунктларидаги мавжуд ишлаб чиқариш воситалари бекор туради. Завод жамоаси йиғим-терим мавсумида ва қиш пайтида зўриқиш билан ишлайди. Ҳатто баъзи корхоналарда мавсум чоғида ишчи кучи етмасдан колхозчиларни ҳам заводга жалб қиладилар. Ваҳоланки, улар корхонада хавфсизликка тўла риоя этмайдилар ва натижада кўнгилсизликлар келиб чиқади.

Биз ҳикоя қилаётган корхонада юқоридагидек муаммоларни бартараф этишнинг чора-тадбирлари кўрилаётир. 1989 йилнинг ёзида заводдан унча узоқ бўлмаган Ёмонадирда ғишт цехи ишга туширилди. Бу ерда қисқа муддатда 200 минг дона маҳсулот тайёрланиб, жамоа аъзоларига сотилди. Шу тариқа уй-жой қурувчиларга амалий ёрдам кўрсатилди. Бош корхонада тикув ва эски пахтани титиш цехлари қурилди. Натижада юзга яқин киши иш билан таъминланди. Улар савдода тақчил бўлаётган кенг истеъмол молларини тайёрлашаяпти. Келгусида бундай цехлар қуввати оширилиб, ишлаб чиқариш чиқиндиларидан янада унумлироқ фойдаланиш кўзда тутилмоқда.

Корхона маъмурияти ва жамоа ташкилотлари томонидан мавсумни соз ўтказишнинг чора-тадбирлари кўрилган. Унумли меҳнат қилиш, яхши дам олиш учун зарур шарт-шароит яратилди. Мавсум олдидан заводга қарашли санаторий-профилакторийда юздан ортиқ кишининг дам олиши ташкил этилди. Ҳордиқ чиқариш маскани Ёмонадирда қурилган бўлиб, шифобахш сув, терапевтик асбоб-ускуна ва даволаш физкультураси ёрдамида иш кўрилади. У ерда ўн гектардан ортиқ боғ бўлиб, об-ҳавоси салқин, хушманзара жойдир. Заводда ошхона, чойхоналар ишлаб турибди. Комплекс дам олиш хонаси ва финча ҳаммом барчага маъқул бўлмоқда.

Ишлаб чиқаришдаги айрим муаммолар бартараф этилса, муваффақиятлар янада салмоқли бўлур эди. Масалан, иқтисодий ислоҳотга тааллуқли бир масалани олайлик. Завод маҳсулотининг 60 фоизи чет элларга юборилиб, эвазига валюта ишланаётир. Бироқ бу маблағ завод жамоасига тўла берилмаётир. Ваҳоланки, давлат корхонаси (бирлашмаси) тўғрисидаги қонунда корхоналар мустақил ҳаракат қилиши кераклиги таъкидланган. Бундай масалалар изчил ҳал этилади ва Сўфиқишлоқ пахта тозалаш заводининг ютуқлари янада кўпаяди, деб ўйлаймиз.

С. АБДУРАҲИМОВ,
Тошкент Олий партия мактабининг тингловчиси.

ХУШХАБАРЛАР

ҚИЙИНЧИЛИКЛАРГА ҚАРАМАЙ

«Узбитхим» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ходимлари ускуналарни планли равишда капитал ремонт қилишни муддатидан бир ҳафта илгари тугатдилар. Бунинг ҳисобига планга қўшимча равишда 500 тоннага яқин синтетик кир ювиш воситалари ишлаб чиқарилди.

Ишлаб чиқарувчиларнинг йиллик топшириғи ниҳоятда катта — улар 28 минг тонна кир ювадиган кукун тайёрлаб беришлари керак. Техника ўз муддатини ўтаб бўлганини ҳисобга олсак, тошкентлик кимёгарлар бозорда ана шу мол тақчиллигини бартараф этиш учун мумкин бўлган барча ишларни қилдилар.

Жамоанинг тиним билмай ғайрат билан ишлаши фақат план кўрсаткичларига эмас, айни вақтда ишлаб топиладиган фойдага ҳам таъсир этди. Ҳозирдаёқ миллион сўмликдан кўпроқ фойда олинди. Бу пуллар корхона ходимлари учун уй-жой қурилишига сарфланади, завод ошхонасидаги тушликлар ҳақи қисман қопланади, кооператив квартираларга бериладиган аъзолик бадалларига сарфланади.

ТИКУВЧИЛИК ФАБРИКАСИ

Ангрен тикувчилик фабрикасининг комиссияси кооператор қурувчилардан икки қаватли ишлаб чиқариш биносини юқори баҳо билан қабул қилиб олди.

Кенг ва ёруғ бинода бичиқчилик ва тикувчилик цехлари, тайёр маҳсулот омборлари жойлашади. Хоналар ҳавони шамоллатишнинг замонавий системаси билан жиҳозланган, пардозлаш ишларида овозни ютувчи материаллардан фойдаланилган.

Ангрен тикувчилари яқинякингача ноқулай, мослаштирилган биноларда тиқилишиб меҳнат қилишарди. Меҳнат шароити, эскирган ускуналар юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга имкон бермасди. Энди аёлларнинг бозорда рақобат қила оладиган хилма-хил буюмларини ишлаб чиқара бошладилар. Шу мақсадда юқори унумли бичувчи ва тикувчи машиналар сотиб олинди, кийим-кечакларнинг янги-янги хиллари кўплаб ишлаб чиқаришга тайёрланмоқда.

Янги ишлаб чиқариш биносининг смета нархи 715 минг сўм туради. Кооператорлар ана шу маблағлардан фойдаланиб, уни қуриб беришга муваффақ бўлдилар. Дарвоқе, бу пуллар янги қурилишга жамоа фойдасидан олинган эди. Энди сарф-харажатларни қоплаш, юқори рентабелликка эришиш учун ғайрат билан ишлаш керак.

ОЛАМДА НИМА ГАП

СЎНГГИ СОАТДА

ПРАГА. Чехословакияда янги пул чиқаришга тайёргарлик кўрилмоқда. ЧТК агентлигининг таъкидлашича, янги қоғоз пулни безатишнинг ғоявий мазмуни чехлар ва словакларнинг ўзаро иттифоқи тимсоли бўлган ягона, бир бутун мавзуга бирлаштирилиши керак.

Чехословакияда сиёсий ўзгаришлар бошланганидан бери қарийб бир йил ўтганига қарамай, муомалада ҳамон аввалги режим рамзи туширилган пуллар юрибди. Аввало, Клемент Готвальд расми туширилган юз кроналик қоғоз пул ўзгартирилади. Бу пул фақат йил охиригача муомалада бўлади. ЧСФР давлат банки ҳозирдаёқ янги мавзуларда тайёрланган 500 та қоралама олди. Рассомларнинг кўпчилиги юз кроналик қоғоз пулга Т. Г. Масарик ва қирол Карел тўртинчининг расми туширилишини таклиф этишмоқда. Кейинроқ бошқа қоғоз пуллар ҳам аста-секин алмаштирилади.

Ҳозир Чехословакияда 318 миллион кронага яқин қоғоз пул, шу жумладан 90 миллион юз кроналик қоғоз пул муомалада юрибди. Энг юқори қиймати 5 крона бўлган 2,8 миллиард дона тангадан ҳам фойдаланилмоқда. 28 октябргача президент Масарик тасвири туширилган 10 кроналик тангаларни зарбдан чиқариш мўлжалланмоқда.

* * *

ВАШИНГТОН. Қўшма Штатлар Ироққа нисбатан қўлланилган иқтисодий жазо чоралари охир оқибатда Форс кўрфазида рўй берган ҳозирги тангликни муваффақиятли ҳал этишга ёрдам беришига ҳали ҳам умид қилмоқдалар, деди президент Жорж Буш жума куни шаҳар ташқарисидаги Кэмп-Дэвид президент қароргоҳига дам олиш учун жўнаб кетиш арафасида Оқ уйда журналистлар гуруҳи билан қилган суҳбатида.

Суҳбат чоғида Буш шундай деди: «Мени Ироқнинг Қувайтга, Қувайт халқига, янада кенг маънода оладиган бўлсак, Америка ва бошқа мамлакатларнинг фуқароларига нисбатан амалга ошираётган ишлари тобора кўпроқ ташвишга солмоқда». У «Ироқнинг террорчиликни қўллаб-қувватлаётганлиги оғир оқибатларга олиб келишини» ҳам таъкидлади.

«Сизнинг бу огоҳлантиришингиз Қўшма Штатларнинг Ироқ билан можарога янада яқинлашиб қолганлигини билдирадими?», деб сўради журналистларнинг бири.

«Йўқ, — деб жавоб берди президент. — Мен бундай таассурот ҳосил қилишни хоҳламайман... Мен муаммони тинч йўл билан ҳал этишга интиламан. Иқтисодий жазо чоралари таъсир кўрсата бошлаши учун қандайдир муддат талаб этилади. Қанча вақт зарурлигини билмайману, лекин биз улар самарали бўлишини хоҳлаймиз».

* * *

НЬЮ-ЙОРК. «Улар мен президентни ўлдиришимни хоҳлашяпти... Улар президент Қўшма Штатлар учун хавф солаётганлигини айтишяпти». Бу, маълум бўлишича, техаслик полициячи Роско Уайтга тегишли кундаликдаги ёзувлардан олинган. Бу ерда гап 1963 йилнинг 22 ноябрида Техас штатининг Даллас шаҳрида отиб ўлдирилган президент Жон Фицжеральд Кеннеди ҳақида кетяпти.

Расмий текширув натижаларига қараганда, Кеннедини ёлғиз ўзи ҳаракат қилган Ли Харви Освальд ўлдирган эди. Лекин аввалбошданоқ Америка Қўшма Штатларидаги кўпгина мутахассислар бу хулосага қўшилмай келишди. Улар президент пухта тайёрланган сиёсий фитнанинг қурбони бўлганига ишончлари комил. «Аср жинояти»ни очиш калитини мустақил қидираётганларнинг бири мустақил терговчи Жо Вест Р. Уайтнинг кундалик ёзувлари нусхалари билан журналистларни таништирди. Ундан полициячи Марказий разведка бошқармаси режалаштирган яширин операцияда жаллод ролини ўйнаган, деб хулоса чиқариш мумкин.

Ж. Вестнинг сўзларига қараганда, кундаликни Р. Уайтнинг беваси яқинда топиб олган. Р. Уайт 1971 йили сирли бир ҳолатда Мидленд (Техас штати)даги уйининг гаражида ёнғин чиққан вақтда ҳалок бўлган эди. Жинива Уайт ўлим тўшагида ётганлиги ва қолган саноқли кунларидан ҳақиқатни аниқлашда фойдаланишни хоҳлаётганлиги сабабли ушбу ҳужжатдан нусҳа кўчирилишига розилик берди, —деди хусусий терговчи. Айтишларига қараганда, унга асил ёзув сақланаётган жой ҳам маълум, лекин у буни ошкор қилмаслик мажбуриятини бўйнига олган.

(ТАСС).

ҲАФТАНИНГ АСОСИЙ ХАЛҚАРО ВОҚЕАЛАРИ

25 СЕНТЯБРЬ, СЕШАНБА

СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе раислигида БМТ Хавфсизлик кенгашининг «Ироқ-Қувайт вазияти»ни кўриб чиқишга доир ташқи ишлар вазирлари иштирокидаги мажлиси бўлиб ўтади. Ироққа қарши жазо чораларини кучайтириш тўғрисида қарор қабул қилиниши кутилмоқда.

* * *

Вашингтонда жаҳон банки билан халқаро валюта фондининг сессияси очилади.

* * *

Массачусетс штатидаги Бостон шаҳрида Америкадаги дастлабки газета — «Паблик оккеренсиз форин энд доместик» газетаси чиққан кунга 300 йил тўлиши нишонланади.

* * *

Парижда Ф. Миттеран раислигида «Европадаги Германия — янги қиёфа, янги давлат, янги ташаббуслар» мавзусида халқаро конференция очилади.

* * *

Индуизм ақидачилари ташкилотининг ташаббуси билан Бхаратия жаната партии миллатпарвар партияси иштирокида Ҳиндистоннинг ўнта штати бўйлаб юриш бошланади. Бу юриш октябрь ойининг охирларида Айодхья шаҳрида тугалланади. Бу ерда Бобур масжиди ўрнида Рама маъбудаси эҳромига пойдевор қўйиш маросимини ўтказиш мўлжалланган.

26 СЕНТЯБРЬ, ЧОРШАНБА

Ғарбий Берлинда социал-демократларнинг ГДР билан ГФР Германия социал-демократик партиялари иштирокидаги бирлашиш съезди очилади.

* * *

СССР ҳукумати БМТга туҳфа қилган «Эзгулик ёвузлик устидан ғолиб чиқади» ёдгорлик ҳайкалини топшириш маросими бўлиб ўтади.

* * *

Страсбургда Европа кенгашининг мажлиси очилади. Европадаги хавфсизлик ва ҳамкорлик муаммолари, Форс кўрфазидаги танглик муҳокама қилинади.

* * *

Венада Австрия ташқи ишлар министри А. Мокнинг журналистлар билан учрашуви бўлиб ўтади. Бу учрашув Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик кенгашида қатнашган давлатлар ташқи ишлар министрларининг 1—2 октябрь кунлари Нью-Йоркда бўлиб ўтадиган учрашувига бағишланади.

27 СЕНТЯБРЬ, ПАЙШАНБА

Варшавада Польша сейми ёқилғи-энергетика комплексини ривожлантиришнинг асосий йўналишларини, собиқ Польша бирлашган ишчи партиясининг мол-мулкини давлатга топшириш тартибини кўриб чиқишга киришади.

* * *

Жоржия штатидаги Атланта шаҳрида спидга қарши кураш муаммоларига бағишланган уч кунлик халқаро конференция очилади .

* * *

Лондонда И. Бродский, Ч. Милош ва бошқалар иштирокида халқаро назм фестивали бошланади. Фестиваль 6 октябрга қадар давом этади.

* * *

Европадаги оддий қуролли кучларга бағишланган Вена музокараларининг навбатдаги ялпи мажлиси бўлиб ўтади.

* * *

Ҳиндистоннинг шимоли-ғарбидаги фермерлар билан бой деҳқонлар бирлашмалари Мандала комиссиясининг аҳоли қолоқ табақалари вакиллари учун иш жойларини сақлаб туриш тўғрисидаги тавсияларини амалга ошириш борасидаги ҳукумат режаларига қарши норозилик белгиси сифатида Деҳлини қамал қилишни бошлаш ниятидадир. Намойишларнинг қатнашчилари пойтахтга кундалик зарур маҳсулотлар етказиб берилишига тўсқинлик қилишади.

* * *

Жаҳон туризм ташкилотининг қарорига биноан Жаҳон туризми куни нишонланади.

28 СЕНТЯБРЬ, ЖУМА

Берлинда ГДР халқ палатасининг махсус мажлиси бўлиб ўтади. Унда давлат хавфсизлиги министрлигини тугатиш тўғрисидаги ҳисобот тингланади.

* * *

ГДР христиан-демократия, уюшмасининг 17-фавқулодда съезди очилади.

* * *

БМТ Хавфсизлик кенгашининг доимий аъзолари бўлган беш давлат ташқи ишлар министрлари БМТ Бош котиби Х. Перес де Куэльяр билан учрашишни режалаштиришмоқда.

* * *

Деҳлида меҳнат қонунлари муаммолари юзасидан халқаро семинар очилади.

* * *

Япония Бош министри Тосики Кайфу чет элга жўнаб кетади, 12 кунлик сафар давомида у АҚШда ва Яқин Шарқдаги 5 мамлакатда бўлади.

29 СЕНТЯБРЬ, ШАНБА

БМТ қароргоҳида болалар манфаатларига бағишланган олий даражадаги халқаро учрашув очилади. Учрашувда 70 га яқин давлат ва ҳукумат бошлиқлари иштирок этади.

* * *

Нюрнбергда озод демократик партиянинг икки кунлик навбатдаги съезди бўлиб ўтади.

(ТАСС).

ПОЛЬША СЕЙМИНИНГ ҚАРОРИ

ВАРШАВА. Польшада муддатидан илгари ялпи президент сайлови шу йилнинг декабридан кечикмай ўтказилиши керак. Польша жумҳурияти сейминииг мажлисида шундай қарор қабул қилинди. Польша парламенти қуйи палатасининг кўпчилик овоз билан қабул қилинган қарорида сейм парламент ваколатлари муддатини қисқартириш зарурлигини ҳам эътироф қилади. 1991 йилнинг биринчи квартали охирларида уни тарқатиб юбориш муддати тўғрисида қарор қабул қилиниши мумкин, деган фикр билдирилади.

Қарорда таъкидланишича, сейм мамлакатда рўй берган ва давлат олий ҳокимият органлари ҳамда маҳаллий ўзини ўзи бошқарув идораларини қайта ташкил этиш юзасидан муҳим қонунлар қабул қилинганлиги билан боғлиқ сиёсий ўзгаришлар ва система ўзгаришларини муҳокама қилиб, иқтисодий ўзгаришлар юзасидан қарорлар қабул қилган. Давра суҳбати аҳдлашувларида қатнашган икки партиянинг тарқатиб юборилиши ва кўплаб янги сиёсий гуруҳларнинг юзага келиши муносабати билан рўй берган ўзгаришлар ҳам ҳисобга олинди.

„МУШТУМ"-МЕҲМОНИМИЗ

«МУШТУМ»ГА ОБУНА БЎЛМАНГ...

Келгуси йил даврий нашрларига обуна бўлиш «катта даҳа»га кирганлиги муносабати билан Норилла Нарвоний дуч келган суҳбатдошларига «Сиз «Муштум»га обуна бўлдингизми?» деган саволни берди. Қуйида ана шу мусоҳаба матни билан танишасиз.

ПОРАХУР:

— Йўқ, қуруқдан қуруқ обуна бўлавераманми? Аввал озроқ чиқаринглар (ҳалигиндан), кейин ўйлаб кўраман. Эҳтимол, менга иши тушганлар «Муштум»ни пора ўрнига тутқазишар... Шунинг учун ёзилмай қўя қоламан.

БЮРОКРАТ:

— Келгуси йил учун дейсизми? 1991 йил кирганда келасиз. Ўшандаям тўппа-тўғри бостириб келманг, қабулхонадаги котибадан сўрашдан аввал дарвоза олдидаги қоровулдан рухсатнома олинг.

ЧАЙҚОВЧИ:

— Баҳоси қанча дедингиз? Ие, бира тўла бир сўмга чиқара қолмабсизлар-да! Бу аҳволда дўкондагилар қайтим бермасликлари мумкин. Аввал қарайман: «Муштум» пештахта тагида «шапка» билан сотилса, обуна бўламан.

АЙТИЛГАНЛАРДАН ХУЛОСА: агар ким порахўр, бюрократ ёки чайқовчи бўлса, **«Муштум»га обуна бўлмасликни тавсия этамиз.**

Умрни узайтириш омили — кулгу-табассум, қаҳ-қаҳа ҳамроҳим бўлсин десангиз, ...ихтиёр ўзингизда.

Бир сирдан воқиф бўлинг: агар кимнинг кўнгли пок, нияти холис бўлса, журнал саҳифасидаги кулгу шифо ўрнини ўтайди.

Хамир учидан патир сифатида «Муштум» қуйида ўзининг ашаддий мухлисларига бир чимдим кулгу улашади.

Ўзбекнинг қўли

Ўзбекнинг қўллари кетмон эмас ҳеч,
Белкурак деса ҳам қандайдир увол.
Бу қўл шундай катта...
Унинг кафтида
Бутун бир мамлакат яшар бемалол.

Салим АШУР.

Қатра

Меҳнаткаш қўл бол едирар,
Узун тил калтак.

* * *

Бир аҳмоқ қудуққа ташласа тезак,
Олишга минг доно қийналар бешак.

* * *

Тулкининг думи кўринган жойда,
Қашқирнинг оғзи пайдо бўлади.

М. ИБРОҲИМОВ.

ХАНДА

— Устингиздан тушган шикоятда ёзилишича, газет-журналларни эгаларига бермай, қассобга сотармишсиз, шу ростми?

— Бекор гап, — деди почтачи, — мен уларни сотганим йўқ, гўштга алмаштирганман.

А. ПОЛВОНОВ.

Риштон.

* * *

— Кеча билан кундузнинг фарқи нимада? — сўради ўқитувчи ўқувчидан.

— Фарқи шуки, кундузи қуёш текинга, кечаси электр пулга нур сочади.

М. АҲМЕДОВ.

Бувайда.

БИР ҚАРИЧ ЖОЙ

Шингил ҳажв

Шокиржон чойнакдек келадиган муштини силкитди:

— Ҳозир танобингни тортиб қўяман!

Қобилжон енгини шимарди:

— Сенга танобини торттириб, қараб ўтирадиган аҳмоқ йўқ. Ўзингнинг ҳолингга маймунлар йиғламаса, қани кел.

— Шунақа зўрмисан?

— Ҳар қалай битта сенинг жойингни соламан.

— Кела қол, баҳс бойлашайлик...

— Бўпти, мен ютсам, эчки бўлиб маъраб берасан.

— Розиман, аммо ютқазсанг, бир қарич жой берасан.

Шокиржон қўшнисига ҳайрон тикилди:

— Жой, қанақа жой!

— Жойдака жой-да. Бўйию эни бир қарич бўлса бас, — деди Қобилжон бепарво.

— Бошимни қотирмай, айта қол.

— Сўйилмаган тарвузнинг баҳоси қиммат. Ё қўрқаяпсанми?

— Одам қурингандай сендан қўрқаманми? Ҳозир пачағингни чиқариб ташлайман! — Шокиржон аччиқланиб доналарни теришга киришди.

Гапнинг рости, икки қўшни тез-тез шахмат суришиб туришади. Гоҳ униси, гоҳ буниси ютади. Шокиржоннинг хаёли чалғиди. «Бу ўзи бир қарич жой деганда нимани назарда тутаяпти! Борди-ю ютқазиб қўйсам, ўрта деворни бир қарич силжитасан, деб туриб олса-я!! Йўғ-эй, ўлдими, унчаликка бормас-ов». Бу орада у фарзинидан ажралди. Кейин тўраси кетди. Кишт. Мот!

Шокиржон иккала қўлини баланд кўтарди:

— Енгилдим, томорқанинг бир қаричи сенга.

— Томорқанг ўзингга сийлов.

— Бир қарич жойга шарт қўйган ўзингсан-ку!

— Менга бир қарич жойни, — деди Қобилжон донадона қилиб, — муҳаррирлик қилаётган рўзномангнинг саҳифасидан берасан. Бир-иккита шеърим чиқиб турса, бас. Келишдикми?!

Нўъмон МУИДИНОВ.

ЯККАҲОКИМ

КИНОЯ

Бизнинг назарларда
чаноқда дунё,
Пахта туфайлидир бизда
қувониш.

(Мафтун Жўранинг «Чаноқда дунё» шеъридан).

Томорқага пахта экдик,
Пахта экдик мозорларга.
Чиқсамикин пахта олиб,
Деб тургандик бозорларга.
Яйловларни қисқартирдик,
Ўзлаштирдик чўлу
даштни.
Чигит унмас ерларни биз
Билмай қолдик не
аташни.
Айлантирдик пахтакорга
Ўқувчию талабани.
Пахта бизга ҳадя этди
Ҳар соҳада «ғалаба»ни.

Қувончимиз пахтадан деб,
Ёзиб берди Мафтун Жўра.

Олдин битта қарсак бўлсин,
Кейин, майли,
дейлик: Ура!

Собиқ ТЕМИРЧИ.

ЭЪЛОН

«Беваман, ёшим олтмишдан ошган, тепакалман. Носвой топилмай қолганда папирос ҳам чекавераман. Ҳали бақуватман. Вақтихушлик учун ичкиликнинг турини танлайман. Уйли-жойли, топармон-тутармон, оқ юз, қуралай кўз, хипча бел, хушчақчақ жувон билан турмуш қуриш ниятидаман. Манзилим: Ошиқлар кўчаси, 99-уй, Хўрозали Тўйчиев».

Алишер ИСОМИДДИНОВ.

ҚАЙНОВИ ИЧИДАГИ ГАПЛАР

Ҳикоядаги «Қизнинг ўжарлиги тутиб, дарҳол тўнини тескари кийиб олди» деган гап нотўғри. Қиз бола кўпчиликнинг кўз олдида тўнини дарҳол ечиб, тескари кия олмайди».

(Китобхон мулоҳазаларидан).
Н. ТОҒАЕВ,

Қашқадарё.

«Ички кийимларни алмаштириш ман этилади».

(Марказий универмагдаги эълон).
Н. РАҲМОНОВ.

Фарғона.

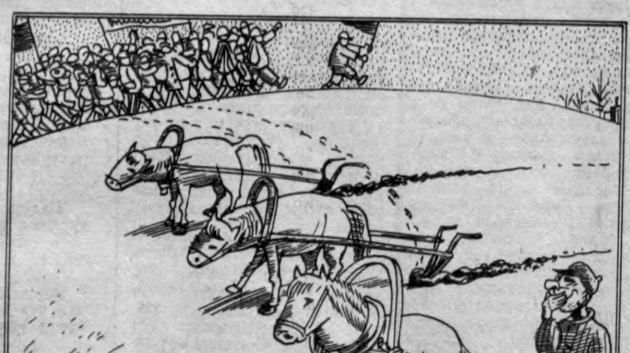

Изоҳнинг ҳожати йўқ.

С. ИСРОИЛОВ ва Ю. ШАБАРОВ чизган расмлар.

ОРОЛ—ҲАММАНИНГ ДАРДИ

Аввал хабар берилганидек, Қорақалпоғистонда ЮНЕП (БМТнинг атроф муҳити дастури) мутахассисларидан бир гуруҳи иш олиб бормоқда. Улар бу ерга Орол денгизини сақлашга доир ҳаракат дастури лойиҳасини тайёрлаш учун келганлар. Унинг таркибида сув ресурсларидан фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш муаммолари устида ишлаш учун ихтисослашаётган таниқли совет ве чет эл олимлари, социологлар, зоологлар, географлар, шифокорлар, шунингдек Би-би-си телекомпаниясининг вакиллари бор.

Мухтор жумҳурият Вазирлар Кенгашида ялпи мажлис бўлди. Мажлисда СССР Фанлар академияси этнография, сув муаммолари ва география институтларининг вакиллари Орол минтақасини ривожлантириш тарихи, Орол денгизи сув мутаносиблигининг ўзгариши, бу жараённинг одамлар саломатлиги, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсининг аҳволига таъсири масалалари юзасидан илмий-ахборотлар беришди.

Мажлисда мутахассисларнинг бу ерга келишидан асосий мақсад Қорақалпоғистон мухтор жумҳурият ҳукуматига илмий тавсиялар беришдан иборат эканлиги таъкидланди. Ана шу тавсиялар асосида Оролни қайта тиклаш, минтақадаги экология вазиятини барқарорлаштириш, маҳаллий аҳоли турмушини яхшилаш юзасидан тадбирлар туркумини ишлаб чиқиш мумкин бўлади. Аввалги йилларда Ўрта Осиё қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришга жуда катта маблағ сарфланганлиги кутилган самара бермади, лекин худди шу нарса, ўйлаб қабул қилинмаган қарорлар туфайли атроф муҳитга салбий таъсир кўрсатди. Натижада бугунги кунда, масалан, миллион гектарга яқин суғориладиган ер оборотдан чиқарилди. Ўрта ва юқори даражада шўрланган ерлар Ўзбекистонда 60 фоизга яқин, Туркманистонда 80 фоиз, Тожикистанда 35 фоиз, Қирғизистонда 40 фоиз, Қозоғистонда 60—70 фоизни ташкил этади.

Қишлоқ хўжалигида кимёвий дорилардан ҳаддан ташқари кўп фойдаланганлик натижасида экология вазияти ўткирлашиб кетди. Ҳозирдаёқ етиштирилган ва йиғиб олинган ҳосилнинг бир қисми нобуд бўлаётганлиги ҳам ана шу ҳолат билан изоҳланади. Олимларнинг фикрига қараганда, фақат Ўзбекистоннинг ўзида шу сабабга кўра далалар, боғлар ва полизларда етиштирилган маҳсулотнинг учдан бир қисми йўқотилмоқда.

Мажлисда сув бойликларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш ҳисобига Оролга қуйиладиган сувни кўпайтириш юзасидан чора-тадбирлар кўриш зарурлиги таъкидланди. Бугунги кундаги асосий вазифа, деб таъкидлашди нотиқлар, минтақадаги барча иттифоқдош жумҳуриятлар раҳбарларининг куч-ғайратларини бир ерга жамлашдан иборатдир. Бир ёқадан бош чиқариб, барча томонларнинг манфаатларини ҳисобга олувчи, ҳам совет олимларининг, ҳам хорижий олимларнинг илмий ишланмаларига ва тавсияларига асосланган тўла-тўкис шартномани ишлаб чиққан тақдирдагина Оролни тиклаш мумкин бўлади.

ФУТБОЛ

БОЙ БЕРИЛГАН ҒАЛАБА

«Пахтакор» — «Кузбасс» учрашувини кузатган мухлислар матч 3:3 ҳисобида тугашини кутмаган эдилар. Зеро, кемеровоиклар ўйинлар жадвалининг охирги поғонасини, пахтакорчилар учинчи ўринни эгаллаб туришганди. Шунинг учун ҳам кучлилар сафига даъвогарлик қилаётган «Пахтакор»га фақат ғалаба зарурлигини таъкидламасак ҳам бўларди.

Очиқ айтиш керак, бу учрашув командамиз ҳимоя чизиғи мустаҳкам эмаслигини яна бир бор тасдиқлади. Айниқса ҳимоячи Мкляев ва тажрибали дарвозабон Яновскийнинг қўпол хатоларга йўл қўйиши меҳмонларимиз учун қўл келди. Пировардида улар ютқазиб туришларига қарамай (0:3), ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлдилар.

«Пахтакор»дан тўпларни Галеев ва Шквирин (2 та) киритишди. Игорь ҳамон тўпурарлар баҳсида карвонбошилик қилаяпти. Унинг шу пайтгача киритган тўплари 28 тага етди.

Ҳали олдинда масъулиятли учрашувлар турибди. Масалан, Москванинг «Локомотив», лига карвонбошиси — Владикавказнинг «Спартак» ва «Котайк» (Абовян) командалари осонликча очко улашмайдилар. Ўйлаймизки, пахтакорчилар кемеровоиклар билан бўлган ўйиндан тўғри хулоса чиқариб, бўлғуси матчларда мухлисларни қувонтириш учун бор маҳоратларини намойиш этадилар.

Умуман, ўтган турда ўн учрашув бўлиб ўтди. Дарвозаларга 33 та тўп киритилди. Шулардан 21 таси майдон эгалари, 12 таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди. Олти ўйинда мезбонлар ғалаба қозондилар, бир матчда меҳмонларнинг қўли баланд келди. Уч ўйинда кучлар тенг келиб, рақиблар очкони баҳам кўрдилар.

Ўйинлар жадвалини бошқариб бораётган Владикавказнинг «Спартак» командаси сафарда муҳим ғалабага эришгач, жамғармасидаги очкони 44 тага етказиб, мавқеини мустаҳкамлаб олди.

Иккинчи ўринда бораётган «Металлург» ҳам ютуққа эришди. Запорожьелик футболчилар Сухуми динамочиларини қабул қилиб, 2:1 ҳисобида устун келдилар.

Ўтган турдаги «Динамо» (Ставрополь) — «Шинник» (Ярославль) матчи кўпчилик мухлислар эътиборида бўлди. Чунки бу командалар кучлилар сафига даъвогарлардан ҳисобланишарди. Учрашув динамочилар ташаббуси остида ўтди. Улар рақибларини ўйинни уч маротаба майдон марказидан бошлашга мажбур этдилар. «Шинник» эса бир маротаба тўп киритди. Учрашув 3:1 ҳисобида динамочилар фойдасига ҳал бўлди.

Энг йирик ҳисоб Нижний Новгородда қайд этилди. Маҳаллий «Локомотив» командаси Симферополнинг «Таврия» коллективини 4:1 ҳисобида мағлубиятга учратди.

Бошқа ўйинлар қуйидаги натижаларни берди: «Зенит» (Ленинград) — «Котайк» (Абовян) — 2:1, «Нефтчи» (Боку) — «Спартак» (Владикавказ) — 1:2, «Нистру» (Кишинёв) — «Кубань» (Краснодар) — 3:1, «Факел» (Воронеж) — «Тирас» (Тирасполь) — 0:0, «Ростсельмаш» (Ростов) — «Геолог» (Тюмень) — 2:2, «Қайрат» (Олмаота) — «Локомотив» (Москва) — 1:0.

Ўйинлар жадвали

	Ў	Т	О
«Спартак»	30	56-22	44
«Металлург»	30	45-21	42
«Пахтакор»	30	56-36	40
«Шинник»	30	42-31	36
«Динамо» Ст.	30	40-31	34
«Локомотив» М.	29	31-23	33
«Нистру»	30	34-35	31
«Нефтчи»	30	40-35	30
«Динамо» Сх.	28	22-25	29
«Геолог»	29	29-34	28
«Факел»	30	31-37	28
«Локомотив» Н. Н.	30	32-41	28
«Таврия»	30	27-32	27
«Котайк»	30	32-35	26
«Зенит»	30	32-33	26
«Тирас»	30	21-36	26
«Қайрат»	30	29-38	25
«Ростсельмаш»	30	29-43	25
«Кубань»	30	22-42	22
«Кузбасс»	28	20-40	14

Навбатдаги тур учрашувлари 26 сентябрда ўтказилади. Шу куни «Пахтакор» Москванинг «Локомотив» командасини қабул қилади.

Ф. ИСАЕВ,
И. АЛИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ПАХТАЧИЛИК СОВХОЗЛАРИ, ПАХТА ТОЗАЛАШ ЗАВОДЛАРИ ВА ТАЙЁРЛОВ ПУНКТЛАРИНИНГ РАҲБАРЛАРИ

ДИҚҚАТИГА!

ПАХТА ЙИҒИМ-ТЕРИМ КАМПАНИЯСИ ДАВРИДА БОР КУЧ-ҚУДРАТ ВА ВОСИТАЛАРНИ ПАХТА ХОМ АШЁСИ ЙИҒИБ-ТЕРИЛАДИГАН, САҚЛАНАДИГАН ВА ҚАЙТА ИШЛАНАДИГАН ЖОЙЛАРДА ЁНҒИН ВА ЎТ ЧИҚИБ КЕТИШИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШГА ҚАРАТИЛИШИ ЛОЗИМ.

Барча пахта териш машиналари, пахтани ташиш билан банд бўлган ва пахтазор яқинида ишлайдиган автомашиналар ва тракторлар албатта учқун сўндиргичлар, ўт ўчиргичлар, сувли флягалар ва белкурак билан жиҳозланган бўлиши лозим. Қувват ва ўт олдириш системалари созлаб қўйилиши шарт.

ҚУЙИДАГИЛАР ҚАТЪИЯН МАН ЭТИЛАДИ:

— пахта йиғим-терими пайтида пахта териш машиналарида, пахта хом ашёсини тўплаш жойларидан 30 метрдан яқинроқ масофада, пахта ташийдиган автомашина ёки тракторда, теримчилар жойлашган ётоқ биноларида чекиш. Эшикларни очилмайдиган қилиб михлаб ташлаш ва улар ёнида печкаларни ўрнатиш, деразаларга металл панжара тутиш, похол, пичан ва пайраҳа кабилардан тўшак ўрнида фойдаланиш, электр иситиш асбоблари ва бошқа қўлбола мосламалардан биноларни иситишда фойдаланиш, 150 ваттдан ортиқ қувватга эга бўлган электр чироқларидан фойдаланиш;

— пахта хом ашёси қуритиладиган ва тўпланадиган жойдан 100 метрдан яқинроқ масофада таом тайёрлаш учун гулхан ёқиш, тандир ўрнатиш, чойхоналар ташкил қилиш, шунингдек тракторлар, автомобиллар ва пахта териш машиналарининг тўхташ жойларини ташкил қилиш;

— учқун сўндиргичли автомашина ва тракторларнинг пахта яқинига 5 метрдан кўпроқ масофага, учқун сўндиргичи бўлмаганларининг эса 30 метрдан кўпроқ масофага яқинлашиши;

— пахтани йўлнинг машина қатнайдиган қисмида, шунингдек бевосита ерда ва шағал устида қуритиш, Пахта хом ашёсини табиий усулда қуритиш учун колхозлар ва совхозлар махсус асфальт ва бетон ётқизилган майдончаларни барпо этишлари зарур;

— колхозлар ва совхозларнинг пахта далаларига кўпинча мактаб ўқувчилари, талабалар, ишчилар ва хизматчилар ёрдамга чиқишади ва уларни аксарият ҳолларда ётоқхона учун мослашмаган биноларга жойлаштиришади. Клублар, мактаблар, вагончалар, баракларда бахтсиз ҳодисалар юз бермаслиги учун бинолар ва бошқа жойларга теримчиларни жойлаштиришга рухсатномани маҳкамалараро комиссия беради. Барча теримчиларга ёнғинга қарши тартиб қоидаларига риоя қилиш лозимлиги тўғрисида йўл-йўриқ берилиб, улардан бу ҳақда қўл қўйдириб олиш лозим;

— бинолар атрофидаги майда ёнувчан ахлатлардан тозаланиши ва бу бинолардан ташқарига чиқиладиган иккита бўш эшик бўлиши лозим. Фақат муқим электр ёритиш асбобларидангина фойдаланишга ижозат этилади. Вақтинча ертўла қуриш ва фойдаланиш қатъиян тақиқланади.

Иситиш мақсадларида турғун печкалар ўрнатиш керак, вақтинчалик металл печкалар қуриш ман этилади.

Ёниб турган печкаларни қаровсиз қолдириш мумкин эмас. Теримчилар жойлаштирилган бино бирламчи ўт ўчириш воситалари, кўпикли ўт ўчиргичлар, сувли баллонлар ва челаклар билан таъминланган бўлиши лозим.

Ҳар бир пахтакор ёнғин хавфсизлиги қоидаларидаги талабларга қатъий амал қилиши ва эҳтиётсизлик билан ташлаб юборилган гугурт чўпи ёки ёниб турган папирос қолдиғи туфайли ёнғин чиқиб кетиши ва бунинг оқибатида давлатга катта моддий зиён етиши мумкинлигини ҳамиша ёдда тутиши лозим.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУМҲУРИЯТ КЎНГИЛЛИ ЎТ ЎЧИРУВЧИЛАР ЖАМИЯТИ.
«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ПАХТА ЙИҒИШ УЧУН МЎЛЖАЛЛАНГАН ТУБДАН ЯНГИЛАНГАН ТЕРИМ МАШИНАЛАРИ ВА ҲОСИЛНИНГ ЕРГА ТЎКИЛГАН ҚИСМИНИ ЙИҒИБ-ТЕРИБ ОЛИШ УЧУН ИШЛАТИЛАДИГАН САМАРАЛИ ҚУРИЛМАЛАРНИ ЯРАТИШГА ОИД ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ВА ТАЖРИБА — КОНСТРУКТОРЛИК ИШЛАРИ БОБИДАГИ ҲАРАКАТЛАРНИ БИРЛАШТИРИШ ВА ФАОЛЛАШТИРИШ МАҚСАДИДА

ТАРМОҚЛАРАРО ИЛМИЙ-ТЕХНИКА МАРКАЗИ (ТИТМ)

ҳар йили барча янги терим машиналари ва қурилмаларининг воситавий (аниқлагичли) текширувини ўтказади.

Воситавий синовлар Тармоқлараро илмий-техника маркази кенгашининг аъзолари иштирокида ўтказилади. 1990 йилги пахта йиғим-терими мавсумида янги техниканинг воситавий синовлари «Средазсельхозмеханизация» (САИМЭ) илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасининг тажриба хўжалиги далаларида қуйидаги мухлатларда ўтказилади:

— 1 ОКТЯБРДАН 10 ОКТЯБРГАЧА ПАХТАНИ ҒЎЗА ТУПЛАРИДАН ТЕРИБ ОЛАДИГАН МАШИНАЛАР ВА ҚУРИЛМАЛАР СИНАБ КЎРИЛАДИ;

— 25 ОКТЯБРДАН 1 НОЯБРГАЧА — ЕРГА ТЎКИЛГАН ПАХТАНИ ТЕРИБ ОЛАДИГАН МАШИНАЛАР, ҚУРИЛМАЛАР ВА ИШЧИ ОРГАНЛАР, СИНАБ КЎРИЛАДИ.

Ўз машиналари ва қурилмаларини синаб кўриш истагида бўлган бажарувчи — ташкилотлар, кашфиётчилар, ихтирочилар, шунингдек, хусусий шахслар ва уларнинг гуруҳлари бу ҳақда олдиндан «Средазсельхозмеханизация» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасига — қуйидаги манзил бўйича буюртма бериб қўйишлари лозим: 702841, Тошкент вилояти Янгийўл ноҳияси, 1-«Гулбаҳор» алоқа бўлими, САИМЭ ёки 700007, Тошкент шаҳри, ГСП Ново-Ульяновская кўчаси, 210-уй. Пахтачилик машиналари бўйича давлат ихтисослашган конструкторлик бюроси (тавсия этилган ишланмаларни воситавий текшириш учун мўлжаллаб қўйилган қурилмалар қаторига киритиш учун).

Етакчи олимлар, синовчилар, муҳандис-техник ходимлар, қишлоқ хўжалиги ва бошқа ташкилотларнинг мутахассислари, шунингдек янги пахта териш техникасини ишлаб чиқариш муаммолари билан қизиқувчи кашфиётчи ва ихтирочилар синовларда иштирок этишлари мумкин.

Ҳоҳловчилар қуйидаги телефонлар орқали ўзларини қизиқтирган масалалар юзасидан зарур маълумотларни олишлари мумкин: 7-39-40 — ЯНГИЙЎЛ ШАҲРИДА; 76-549, 76-233 — ГУЛБАҲОР ҚИШЛОҒИДА; 67-68-00 — ТОШКЕНТ ШАҲРИДА. **Давлат ихтисослашган конструкторлик бюроси.**

Ойнаи жаҳонда

26 СЕНТЯБРЬ, ЧОРШАНБА

● ЎзТВ I

11.25 Кўрсатувлар тартиби.
11.30 Биология. Турлар мезони ва структураси.
12.00 «Рушана Султонова рақсга тушади». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»).
12.25 Кимё. Кимёвий реакцияларнинг турлари.
13.00 Такрорий фильмлар экрани. «Зор-интизор». Бадиий фильм («Грузия-фильм»).

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Локомотив» (Москва). «Пахтакор» Марказий стадионидан репортаж. Танаффус пайтида — «Ахборот» (рус тилида).
19.50 Д. Зокиров номидаги Ўзбекистон Давлат телерадиоси халқ чолғу оркестрининг концерти.
20.20 «Мокшадаги қўриқхона». Телефильм.
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Асрлар оша...». Камолиддин Беҳзод.
21.25 Тижорат хабарлари.
21.30 «Ахборот».
21.50 «Куз лавҳалари». Телефильм.
22.00 «Ҳорманг, пахтакорлар!» Бадиий-мусиқий кўрсатув.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Жар ёқасида». Телефильм.
18.30 Касблар ҳақида суҳбат (рус.).
19.00 Тошкент хабарлари.
19.10 «Меҳрибон одамлар орасида». Бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахбор».
22.20 «Бех аз санноъи олам деҳқон аст». Пахтакорлар учун кўрсатув.
23.10 «Ён дафтарча сири». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Тулки ва Бўри». Мультфильм.
8.15 «Бор бўл, мусиқа!»
8.55 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
10.55 «Саёҳатчилар клуби».
12.00 «Время».

* * *

16.15 Қалмиқ АССР Давлат «Лола» ашула ва рақс ансамблининг концерти.
17.00 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.30 «Инсон ва қонун». Ҳуқуқий видеоканал.
19.25 «Канизак Изаура». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 13-серия.
20.30 «Время».
21.00 «Матбуот клуби» кўрсатуви. Танаффус пайтида — Коллаж.
23.05 «ТСН».

● МТ II

8.00 Эрталабки бадан тарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Адам ва Мариля». Ҳужжатли фильм.
8.35, 9.35 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 11-синф. Алгоритмлар плюс робот.
9.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.35 Адабиёт. 7-синф. Н. В. Гоголь. «Тарас Бульба».
11.05 Виалиофика. 1-кўрсатув.

*

12.05 «Касби — терговчи». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
13.10 СССР Давлат телерадиоси рус халқ чолғулари академик оркестрининг концерти.
14.10 Такрорий телефильмлар сеанси. «Ҳаёт чизиги». 2-серия.
15.15 «Бекинмачоқ». «Биз қандай дам олаяпмиз» туркумидан.
15.45 Сергей Есенин ватани қўшиқлари.
16.30 «Узоқ Шарқ». Киножурнал.
16.40 «Мис тоғ бекаси». Мультфильм.
17.00 Белоруссия ССЖ Давлат телерадиоси. «Виолончелист ҳаётидан» (Минск).
18.00 «Время» (сурдо таржимаси билан).
18.30 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
18.35 «Биз яшаётган олам». Режиссёр В. Трошкин фильмлари. «Ишсизлар» («ЦСДФ», «Юность» ижодий бирлашмаси).
19.25 Коллаж.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Кўргазмада».
19.45 «50х50». Телешоу.
21.15 СССР Олий Совети сессиясида.
22.15 РСФСР Олий Совети сессиясининг кундалиги.
23.15 «Касби — терговчи». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
00.20 «Хайрлаша туриб айтаман». В. Пономарева куйлайди.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1287.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12